

L o v e c

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLIX. LETNIK ŠT. 6 SEPTEMBER - KIMAVEC 1966

Foto V. Cerne

O lovskih izpitih

Vojko Podgornik

Z dokajšnjim negodovanjem smo lovci ugotovili, da temeljni zakon o lovstvu ne vsebuje določila o obveznem polaganju lovskega izpita. Mnenje, da predstavlja to hud korak nazaj, je bilo nedeljeno. Toliko bolj pa nas je zadovoljilo obvestilo z zasedanja Skupščine SR Slovenije, ki je uzakonila lovski izpit za vse, ki samostojno lovijo.

Nedvomno je lov panoga, ki zahteva od tistega, ki se ji je posvetil, dokajšnje znanje iz lovskih veščin. Težko je reči, kje so mu meje, kajti resnična je ugotovitev, da se pri lovu učiš vse življenje. Seveda pa je obseg znanja, ki si ga posameznik pridobi na področju lovstva, bistveno odvisen od osebne sposobnosti in zanimanja posameznika za to plemenito športno, gospodarsko panogo.

Zahteva po neki meri znanja je nujna. Dosedanja praksa pa nam kaže, da mnoge lovske družine niso posvečale dovolj skrbi vzgoji mladih lovcev, saj so prihajali na lovske izpite nepripravljeni. To je bilo opazno zlasti na predzadnjih in zadnjih izpitih LZ Maribor.

V prejšnjih letih so bili v vsaki skupini pripravnikov posamezniki s presenetljivim znanjem in le malo z nezadostnim. Zadnji čas pa je število tistih, ki izpita niso opravili, dokajšnje, a od opravljenih izpitov 70 % le z zadostnim uspehom. Značilno je, da pripravniki lovske družin, ki posvečajo pozornost vzgoji svojim mladim članom, po uspehu daleč prekašajo kandidate iz družin, ki začetnike prepuščajo samim sebi.

Res je, da v posameznih primerih pripravniki sami ali vodstva lovske družin pripravijo predavanja. Toda največkrat pridejo pripravniki na ta predavanja brez predhodne priprave in pričakujejo, da bo predavatelj nadoknadil njih nedelavnost v učenju. Nema lokrat pa tudi pričakujejo, da jim bo predavatelj, ki je večkrat tudi član izpitne komisije, upošteval njih navzočnost pri predavanju kot bistveno olajševalno okolnost pri ocenitvi znanja na izpitu.

Vprašujemo se kje so razlogi za takšno stanje, ki je v ostrem nasprotju z razvojem lovstva, ki zahteva od upravljalcev lovišč več kakor kdajkoli prej. Kajti družba, ki je dala z novim zakonom o lovstvu polno samostojnost lovske družinam v gospodarjenju z lovišči, pričakuje od njih ne nazadovanja, temveč napredek. Tega pa lahko dosežemo le z večjim znanjem pri smotrnem delu v lovišču.

Menim, da je takšno stanje nastalo zlasti po izidu temeljnega zakona o lovu, ki so si ga posamezniki razlagali, kakor da lovski izpiti ne bodo več obvezni. Tako so nekateri pripravniki, ki niso opravili izpita, izjavili, da jih ne bo videla nobena izpitna komisija več, češ saj sem po novem zakonu lahko član lovske organizacije tudi brez izpita. Za takšno miselnost nosijo krivdo v največji meri lovske družine same. Te bi morale kot najbolj zainteresirane postaviti take tovariše pred odločitev, ali izpit ali opustitev lova. Danes ni važna le veščina v streljanju, temveč in v prvi vrsti znanje o gojitvi in pravilnem gospodarjenju z loviščem. Jasno pa je, da se mora za znanje svojih članov brigati lovska družina — s pomočjo svojih starejših članov in predavanj. Pri opravljanju lovskega izpita naj velja načelo, da pomeni spričevalo o uspešno opravljenem lovskega izpita potrdilo o znanju iz lovske veščine, ne pa formalen dokument za sprejem v članstvo lovske organizacije. Pri tem pa moramo imeti pred očmi, da je pridobitev vsaj osnovnega znanja, zaradi obsežnosti in pestrosti lovske tematike, za večino pripravnikov skoraj nemogoča brez ustrezne pomoči lovske organizacije. Priprava kandidatov za lovski izpit bi morala biti bistveni faktor lovskega izobraževanja v lovski družini, izpit sam pa kot resen in slovesen dogodek v življenju lovca. Da bi dosegli ta namen, bi bilo potrebno vnesti v dosednji način dela na področju lovskega izobraževanja ustrezna dopolnila:

1. V lovske družine uvesti funkcijo referenta za izobraževanje (saj imamo tudi kinologa, krojnišča ipd.), katerega naloga je, da oskrbi pripravnike s potrebno literaturo, predlaga zadolžitve starejših članov za vodstvo in vzgojo posameznih pripravnikov v pripravniški dobi, organizira predavanja za pripravnike (in brez škode tudi za druge člane družine), vodi evidenco o pripravniškem stažu in izpitnih rokih ter prijavlja pripravljene kandidate za lovski izpit.

2. Pred prigrisatvijo pripravnika za lovski izpit naj predhodno preveri njegovo znanje lovske družine. Kajti pošiljanje pripravnika na izpit brez najosnovnejšega znanja, je zgolj izguba časa tako za pripravnika kot za izpitno komisijo.

3. Višja lovska organizacija oz. ustrezeni organ naj izdela, na osnovi obstoječe učne literature usklajena vprašanja ter jih objavi v strokovnem glasilu »Lovec«. Vprašanja pa naj obsegajo zgolj bistveno in potrebno iz obvezne snovi v primernem obsegu. Kajti manj pomembna splošna vprašanja odvrčajo kandidata od bistvenega, prevelika obsežnost pa onemogoča, zlasti manjšolanim pripravnikom, da bi smiselno in zaokroženo obdelali in obvladali predpisano snov.

4. Člani izpitnih komisij naj bodo vidni lovski delavci in strokovnjaki, katerih strokovna avtoriteta je nesporna. Režim izpitov naj bo na višini, ki lovski organizaciji in družbi sploh zago-

Dober pogled!

Foto P. Adamič

tavlja, da ima imetnik spričevala o opravljenem lovskem izpitu dejansko potrebno minimalno znanje.

Pri vedno večjem prilivu članstva v lovske vrste bi moralo biti bistveno merilo za sprejem novega člana pokazana prizadevnost in znanje, ne pa visoke denarne obveznosti, ki jih običajno ne zmore prav tisti, ki bi lovišču lahko največ koristil. Tako naj predstavlja spričevalo o opravljenem lovskem izpitu enega izmed glavnih pogojev za sprejem novega člana v lovsko organizacijo.

Kje je jedro gojitve srnjadi?

Iz razprave dr. A. B. Bubenika, v *Die Pirsch*, št. 11, 12, 1966.

M. Š.

Uvod

Komaj o kaki drugi vrsti divjadi je bilo toliko in vsestranskih razprav kakor o srnjadi. Ta lična divjad je glede na njeno kakovost postala lovski problem prvega reda, ki pa je po mnenju večine lovcev in gojiteljev nerešljiv. Če pomislimo na

gore prispevkov o gojitvi srnjadi zadnjega dobrega pol stoletja, je to mnenje upravičeno. Zakaj še vedno je tu vprašanje »večnih« gumbarjev, so nejasnosti glede na odstrel mladičev, srn in zlasti obmejnih srnjakov, se prepiramo o načinih krmljenja in drugih problemih, kakor o razčlenitvi staleža, gostote itd. Vse to so gojitveni problemi, ker si želimo, da bi vzgojili čimveč močnih lovnihi srnjakov. Pri tem je pa glavno, če naša gojitev upošteva posebnosti srnjadi, to je, če je biološko utemeljena. To vprašanje je mnogo važnejše kakor kult trofej in vse drugo, kar je s tem v zvezi. Izkazalo se je, ko smo jeli biologijo srnjadi dejansko proučevati, da mnoge probleme o srnjadi rešimo ali jih pustimo vnemar, dokler ne bomo iz življenja srnjadi še kaj več vedeli. Se pravi, jedro gojitve srnjadi moramo iskati v natančnem poznanju biologije na splošno, ekologije, psihologije, etologije in sociologije srnjadi. Pri tem nam pa ta divjad še vedno postavlja nekaj zagonetk. Potrebno je, da potem ta spoznanja preverimo v praksi in jih, če se izkažejo za koristna, uvedemo v gojitev in zakonodajo.

Ker pa je lovec eden najkonservativnejših ljudi, je treba najti načine, da se mu vcepijo novi nazori, ki so se izoblikovali v zadnjih 15 letih, ki pa so bili v praksi komaj upoštevani. Zato želim navesti le nekaj teh najvažnejših spoznanj in pokazati, v katero smer naj gre gojitev srnjadi.

Srnjad je od sedaj živečih vrst rogarjev (cervidov) med najstarejšimi. Ima postavo smukačev, to je ohranjena oblika najstarejših prvotnih prežvekovalcev, ki je ob prav neznatni spremembi zobovja in profila rog blizu milijon let ostala nespremenjena. Zato moramo domnevati, da je rodu srn (Capreolus), ki je svoj čas imel mnogo zastopnikov, zlata doba že zdavnaj zašla. Današnja evropska srnjad je poprečno nekoliko manjša kakor srnjad prvih medledenih dob. Vendar se je v času kvartara njena velikost nekajkrat menjala in je dvomljivo, če je današnje nagnjenje k zmanjševanju dokončno ali le prehodno. Nikakor pa z zmanjševanjem kostnega ogrodja ni upadala gmota rogovja in njegova dolžina. Rogovje današnjih srnjakov je v poprečju tako močno kakor ono iz medledenih dob — kar je posebno važno, saj kažejo prav tako spremenljivost v obliki kakor »prasnjaki« pred desetisoč in stotisoč leti.

Pojava, to je počasna reakcija tvorbe rogovja na zmanjševanje ali povečevanje kostnega ogrodja in velika različnost v obliki rogovja, spremljata srnjad v vsej njeni rodovniški zgodovini. Oba sta dedno zasidrana in se s človeškimi posegi ne moreta preusmeriti.

V Evropi imamo najmanjšo srnjad v najtoplejših, najvlažnejših in najbolj kultiviranih pokrajinah, medtem ko velika srnjad naseljuje razmerno suhe in mrzle predele. Ni pa moč dokazati, če se je današnja porazdelitev velike in male oblike srnjadi izvršila po Bergmanovem pravilu ali pa je to pripisati nekemu preostanku dednosti večje izumrle oblike, oziroma manjše s srednomorske obale. Mnenja smo, da je bilo oboje in da je tudi velika sibirski srnjad zapustila svojo dediščino.

Posebnosti vpliva notranjih življenjskih dogajanj na zunanji pojav

Čeprav na splošno priznavamo zmanjševalno tendenco pri srnjadi, ta vpliv ni tako velik, dokler opazujemo srnjad nekultiviranih ali malo kultiviranih biotopov, kakor upad njene velikosti zaradi kultivirane pokrajine. To kaže, da je srnjad zelo občutljiva za vplive okolja. Jasen dokaz temu so potomci takih srn, če jih odvezujemo materam, jih obvarujemo vseh motenj in jih ustrezno krmimo. Že v drugem letu take živali prerastejo starše in so v četrtem do petem letu lahko že 28 do 32 kg teže. Iz tega poskusa lahko sklepamo, da je današnja majhna srnjad srednje Evrope nastala zavoljo neugodnih sprememb okolja, to je poslabšanja prehrabnenih možnosti in zaradi faktorjev, ki ji delajo silo. Ta ugotovitve se je dala zelo dobro podkrepiti z našimi raziskavami indeksa (pokazatelja) malih ledvic, to je razmerje med težo malih ledvic in čiste telesne teže. Pokazalo se je, da so pri mali srnjadi

visoko kultiviranih in dobro gojenih revirjev zahodne Evrope v primerjavi z veliko srnjadjo Hrvatske, znatno večji indici (pokazatelji) malih ledvic, iz česar se da sklepati na stalne živčne obremenitve. V tesni zvezi z občutljivostjo notranje izločevalnega sistema je tudi prehrabena občutljivost rogovja pri srnjakih. V tem pogledu ni nobena vrsta rogarjev tako občutljiva. Poškodbe kostnega ogrodja, rogovja v mahu, spolovil, tudi motnje v endokrinem (notranje izločevalnem) sistemu, zajedavska obolenja, krvavitve in celo zgolj živčne obremenitve so v stanju, da zavro, pospešijo ali bolezensko spremene razvoj rogovja ter se mnoge teh sprememb lahko kažejo še v naslednjih rogovjih. Nekaj teh od zunaj vplivnih faktorjev, kakor sončni sij, hrana, ki je na voljo, temperatura, so v stanju, da na oblikovanje rogovja močno pozitivno ali negativno vplivajo. Spričo tega moremo z ozirom na kakovost rogovja imeti »suha« ali »debela« leta ali jih večkrat celo napovedati. Če upoštevamo še močno zakoreninjeno nagnjenost k spreminjanju oblike v rogovju (ki je morebiti življenjska nuja za rogatega smukača), potem ni čudno, da je srnjače rogovje podvrženo stalnim spremembam v obliki in gmoti, kar je za nepoznavalca lahko zagonetka.

Vsakdo ve, da srnjak ni nikaka pritlikava oblika jelena. Toda mnogo je lovcev, ki mislijo, da v dogajanjih, ki vodijo rast rogovja med srnjakom in jelenom ni razlik. Temu pa ni tako. Prehrana (trofika) srnjačjega rogovja se v temelju razlikuje od prehrane jelenjega. Zato ne smemo pričakovati ali si domišljati, da kvaliteto rogovja pri srnjaku prav tako lahko zboljšamo kakor pri jelenu. Razen tega je srnjak na slabšem, ker mu rastejo rogi v najneugodnejšem letnem času, ko mu ni lahko doseči in ohraniti potrebnega telesnega stanja in četudi svetlobne razmere niso najugodnejše.

Normalno, to je dobro srnjače rogovje, težko okoli 400 g, ni z ozirom na potrebno fiziološko zmogljivost nič izrednega, pri srnjakovi 15 ali 20 kg čiste teže, če to storitev primerjamo s tovrstno jelenovo. Lahko je tudi dokazati, da se potrebna hrana praktično lahko najde v vsakem revirju. Vemo pa, da navzlic tem predpostavkam srnjače rogovje le redko doseže ali preseže težo 400 g. To pomeni, da morajo biti še drugi pogoji kakor sta zadostna izdatna paša in sončni sij v času mladitve rogovja. Dejansko je tako in eden teh pogojev je optimalno telesno stanje pred odpadom rogov in v času mulavosti, oziroma takoj v začetku mladitve rogovja, to je do konca decembra in začetka januarja. Tudi je malo znano, da srnjad šele v tem času, to je okoli novega leta more doseči največjo telesno težo. Še manj je znano, da se čas za pašo krči s krajšanjem dneva nekako z začetkom oktobra in se skrči na minimum v decembru-januarju. Kako naj potem srnjad v takih pogojih doseže svojo

Ali ga ni?

Foto P. Adamič

največjo telesno težo? Tej težavi more srnjad biti kos le če dobi s kalorijami bogato, hkrati koncentrirano hrano v naravi, z obrodом želoda in žira in z objedanjem. Če je taka hrana od septembra dalje dejansko na voljo, morejo srnjaki in srne v primeri s težo po prsku pridobiti po štiri, šest in več kilogramov. Tako naravno porejena divjad lahko brez težav prebije najslabšo zimo, ker pri normalni zgubi teže od januarja do aprila pride še vedno v dobrem stanju v pomlad.

Zanimivo je, da cervidi najbrž v prvem četrtletju leta niso v stanju pašo docela izkoristiti, tako da tudi pri najboljši oskrbi shujšajo. Zato je tudi krmljenje, ki se začne šele okoli novega leta, malo vredno.

Najboljša razpoznava za telesno stanje je teža ledvične tolščice. Če okoli božiča, proti koncu leta doseže 350 do 550 g, je kondicija odlična. S 25 do 100 g je pa zelo slaba in dobrega izoblikovanja rogovja ne moremo pričakovati, pač pa velike zgube.

Če je torej v času odpadanja rogov telesno stanje dobro in dovolj sonca v času mladenja rogov in če so srnjaki v primernem »razpoloženju« — o čemer bo še govora — potem bi morali vsi zdravi srnjaki z dobro zasnovo nastaviti prav dobra rogovja. Potem je tudi lahko izbirati. V takih »tolstih« letih za srnjake in za lovca lahko celo več odstrelimo kakor ustreza prirastku, ker smo morali v »suhih« letih biti pač previdni z

odstrelom. Če namreč ni bilo ugodnih pogojev za dobro rogovje, so imeli tudi srnjaki z dobro zasnovo neznatno rogovje, pa je treba v takih letih zadržano odstreljevati.

To pomeni, da je treba plan odstrela pri srnjakih brezpogojno prilagoditi danim razmeram in ga od leta do leta spreminjati.

Pojem srnjaka z dobro zasnovo ni vsakomur čisto jase. V miselnost lovca so I a in I b srnjake in »idealno« in »nezaželeno« obliko rogovja tako globoko vcepili, da večina lovcev z mirno vestjo upleni gmotasto trofejo le zato, ker so rogovi premalo ali preveč razkrečeni ali ker niso docela po predpisu somerno zgrajeni.

Dokazati se namreč da, da oblika rogovja nima nobenega biološkega pomena v življenju srnjadi — dokler ne jemljemo v poštev izrazite spačke. Rogovi so na splošno »lovilci pogledov« in »organi za imponiranje« (za učinkovanje), ki tembolj učinkujejo, čim daljše so veje in parožki, zlasti zgornji odrastki. Zato je nesmisel dajati prednost določeni obliki rogovja pred gmoto rogovja, dokler se ta ne kaže samo v volumnu, marveč tudi v dolžini stebel, parožkov in konic. Mnogi tako imenovani I b srnjaki, ki so imeli dejansko obučudovanja vredno rogovje, torej najboljši plemenjaki, so bili odstreljeni, ker so imeli ravno »nezaželeno« obliko rogovja. Zasnova za dobro in odlično rogovje, se zdi, ima prav malo skupnega z velikostjo kostnega ogrodja. Telesna velikost je zelo spremenljiva in v prvi vrsti odvisna

od prehranbenih pogojev, predvsem v času mladicev.

Na podlagi preiskav v raznih pokrajinah danes lahko rečemo, da je v kultiviranih, močno naseljenih revirjih večina mladicev podhranjenih zaradi nezadostne in neustrezne paše in najbrž še drugih vzrokov. Zaenkrat zadostuje, da posvetimo pozornost prehrani mladicev.

Mladiči, kakor vsi hitro rastoči organizmi, porabijo po težinski enoti mnogo več hrane, kakor odrasla divjad. Zato morajo mladiči splošno dobiti polnovredno hrano. Ker mladiči vse leto rastejo in tudi še pozimi, ne sme biti rast ovirana zaradi pomanjkanja paše. Poleg tega si morajo tudi mladiči do konca leta pridobiti rezervo (tolščo), zato potrebujejo še več hrane. Kakor rečeno, ker se proti koncu leta količina paše zmanjša in je po novem letu izkoristek krme slabši, morajo mladiči imeti na voljo koncentrirano hrano. Srne matere sicer svojega mladika hranijo in ga do neke mere varujejo, vendar njihova skrb ne gre tako daleč, da bi »nesebično« prepuščale mladiku tudi boljšo pašo. Če je malo močne paše (želoda, žira), so mladiči vedno prikrajšani in pridejo oslabljeni v zimo. Imajo komaj kaj ledvične tolšče in tolšče mozga, malo ali nič podlanke, tako da se moramo čuditi, kako je mladič kos mrazu. Če zgubi še mater, potem sta le dve možnosti: mladič prebije zimo kot krčljavec ali pa pogine.

Ob takih pogojih je jasno, zakaj je srnjad v okostju šibka, ker je prirastek v prvem letu tako skromen, da zamude ni mogoče več nadoknaditi. Če se pa posreči mladiku polno hraniti, lahko proti koncu prvega življenjskega leta dosežejo živo težo 21 do 23 kg. Če imajo tudi za naprej ustrezno pašo, morajo pri štirih letih doseči v decembru živo težo 28 do 32 kg.

Ljudje se dobro počutijo in dobro prebavljajo, če so dobro razpoloženi. Tudi pri srnjadi, kaže, je neka notranja ubranost pogoj za dobro telesno stanje in tvorbo rogovja, morebiti celo temeljni pogoj. To je vzrok, zakaj moramo sociologiji srnjadi, torej psihični komponenti srnjega življenja, posvečati posebno pozornost.

(Konec pride)

Črvivost pljuč pri divjadi

Dr. Janez Brglez

Pri raztelešeni divjadi pogosto odkrijemo na pljučih, v sapniku in dušnikih obsežne spremembe, ki so jih povzročili številni zajedavci. Videz teh sprememb, narava in oblika ter obseg so odvisni od vrste zajedavca in vrste gostitelja, števila zajedavcev iste vrste, od možnosti pogostejših novih okužb, odpornosti gostitelja in še nekaterih drugih činiteljev.

Najbolj pogosto povzročajo spremembe na pljučih tisti zajedavci, ki živijo bodisi v dušnicah, dušniku ali sapniku in jih praviloma v drugih organih ne najdemo. Njihova biološka lastnost je, da se naselijo samo v pljučih. Z druge strani pa pljuča lahko poškodujejo tudi ličinke nekaterih črevesnih zajedavcev (*Strongyloides*, *Bunostomum*), ki potujejo po krvnih in mezovalnih žilah skozi pljuča in čez sapnik in žrelo v prebavila. V pljučih pa lahko najdemo tudi ikrice nekaterih trakulj domačih in divjih karnivorov (*Echinococcus*). Pri mesojedih lahko najdemo v pljučih črve, ki praviloma živijo v srcu (*Angiostrongylus*), pri mačkah pa so našli v nekaterih deželah črve iz družine *Aelurostrongylus*. Pri nekaterih vrstah divjadi najdemo v dušniku tudi kapilarije, črve, ki jih prištevamo v rod *Eucolus*. Zelo redko najdemo v pljučih tudi metilje, v mezovalnih vozliščih pa razvojne oblike zajedavca *Linguatula serrata*, ki živi pri psu.

Ker so se mnogi lovci pri raztelešbi uplenjene divjadi že srečali z omenjenimi spremembami, menim, da ne bo odveč, če spremembe opišem. Povedal pa bom tudi nekaj stavkov o samih zajedavcih. Spoznali bomo njihovo razmnoževanje in prenašanje med divjadjo. Širjenje je, kakor bomo spoznali, zakonito določeno s številnimi činitelji okolja, kot so temperatura, vlaga, navzočnost posredovalcev pri nekaterih vrstah, število divjadi v lovišču in drugo. Tudi nekatere vrste domačih prežvekovalcev lahko posredujejo zajedavce v nekaterih loviščih. Vlogo prenašalca bolezni imajo tudi pitna voda, navade divjadi, čredni nagon, zakoniti premiki divjadi v lovišču v zvezi z letnimi časi in še drugi činitelji.

Kljub dejstvu, da je število vrst pljučnih zajedavcev veliko, lahko ugotovimo, da so si nekatere vrste parazitov izbrale točno določena mesta v pljučnem tkivu, od mešičkov, dušnic preko dušnika in sapnika. Včasih lahko že na osnovi velikosti, izgleda in mesta sprememb sklepamo o vrsti povzročitelja.

Opisal bom najprej spremembe

Že na površini pljuč lahko skozi gladko, sijajno in prozorno popljučnico vidimo na spremenjenih pljučih vozličke raznih velikosti, barve in izgleda, ki se med seboj lahko združujejo. Navadno so to temnejša mesta, velikosti graha ali leče. Pogosto so takšna mesta zaradi združitve velika tudi za dlan, najdemo pa jih na pljučnih vršičkih. Sredina opisanih mest je vdolbena ali izstopa nad površino ostalih pljuč. Pri otipu so mesta elastična, testasta in slaninasta. Imajo višnjevo rdečo barvo, ki pa je lahko tudi zeleno rjava, modra ali rumena. Pri teh spremembah so prizadeti pljučni mešički z dušnicami, lahko pa se pljučnica razširi po večjem delu pljuč.

Gotovo je, da so mešički pljuč zaliti, stene dušnic so prilepljene, epitelne celice so se odluščile. V tekočini, ki je zalila mešičke in dušnice, najdemo krvničke, sluz, bakterije, jajčeca zajedavcev in dele zajedavcev. Spolno zrele zajedavce najdemo pogosto v večjih dušnikih, nekatere vrste pa v samem pljučnem tkivu. Največje zajedavce, *Dictyocaulus*, najdemo samo v dušnikih. Razumljivo je, da so zlepljeni ali zaliti pljučni mešički izgubili nalogo širjenja in krčenja — menjave zraka. Zaradi povečane naloge in napore pa so se spremenili tudi sosednji mešički. Ti so se razvili do mere, da so jim stene počile, posamezni mešički so se združili in razširili. Tako najdemo večje grozdaste tvorbe mešičkov, elastičnega otipa, blede rožnate barve, ki vedno izstopajo nad ostalo površino pljučnega tkiva. Tudi ti deli pljuč so zgubili svojo nalogo pri menjavi zraka. Zaradi izločanja večjega dela pljučne površine in zaradi delovanja bakterij v pljučih nastopijo težke okvare in žival navadno pogine.

Če pljuča prerežemo, vidimo na prerezani površini spremenjenih pljuč, da lahko iztisnemo mlečno belo ali rdečo tekočino, drobno se peneco, iz prerezanih dušnikov pa prihaja gnoj, deli nitastih zajedavcev in sluz. Gnojna žarišča najdemo tudi v središču zajedavskih vozličev v pljučih. Opisali smo tako imenovano »vermo-nizno pljučnico«. To je pljučnica, ki jo povzročajo zajedavski črvi.

Računamo, da so škode zaradi te bolezni pri naši divjadi občutne. Gotovo je, da škodo ne moremo oceniti niti približno, saj zajedavci napadajo, kakor bomo spoznali, skoraj vso lovno divjad. Poblje poznamo bolezen in zajedavce pri srnjadi, gamsu, kozorogu, jelenu in pri poljskem zajcu. Računamo, da okrog 15 do 30 % staleža divjadi pokosijo prav pljučni zajedavci, ki so neposredno vzrok za pogin, čeprav najdemo pri močnejše invadirani divjadi tudi druge zajedavce, v siriščniku in tankem črevesu, v jetrih, na koži in drugod.

Pljučni črvi napadejo srnjad, jelenjad, gamsa, kozoroga, damjaka, muflona, divjega prašiča,

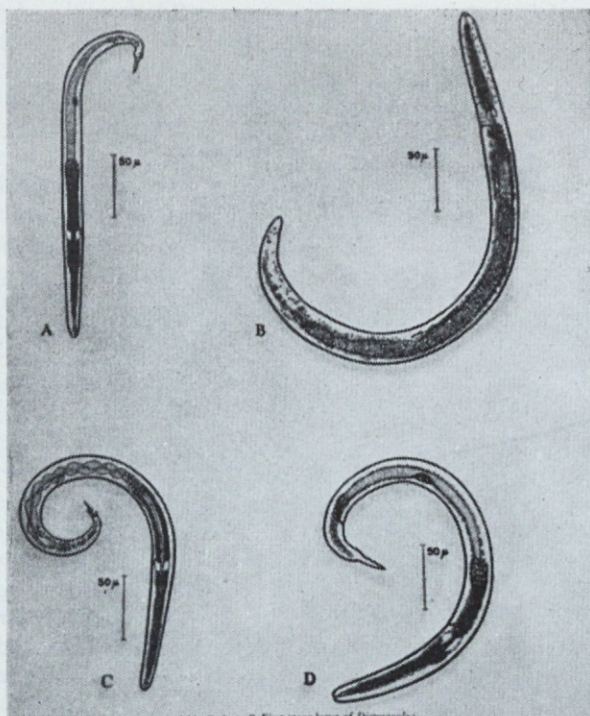

Spremenjena pljuča srne — zajedavci v dušniku (*Dictyocaulus* Sp)

divje karnivore in poljskega zajca. Posebej bomo spoznali zajedavce iz dušnika ptic. Pljučni zajedavci so razširjeni tudi pri naši drobnici.

Kakšni so zajedavci?

Največje pljučne črve prištevamo v rod *Dictyocaulus*. To so do 10 cm veliki, nitasti zajedavci, mlečno bele barve. Najdemo jih pri divjih prežvekovalcih v dušnikih. Zajedavci so ločenih spolov, samice so praviloma večje kakor samci in jih pri pregledu lahko ločimo. Največje spremembe povzročajo zajedavci pri srnjadi in domači drobnici. Bolezen je vezana na določene geografske okolišje in na določena lovišča. Pogoji za bolezen so vlažni pašniki srednje nižinskega in nižinskega sveta, neurejene vode za napajanje, preveliko število divjadi v lovišču, deževna mokra leta. Bolezen se zlasti širi spomladi in jeseni. Zajedavske samice izločajo v dušnik številne ličinke ali jajčeca (odvisno je od vrste). Zajedavci in njihove ličinke dražijo sluznico dihal. Gostitelj krčevito kašlja in pri izkašljevanju požre v izkašljani sluzi tudi ličinke. Te potujejo z zaužito hrano v prebavila in gostitelja zapustijo z iztrebki. Ličinke so v prirodi zelo odporne na številne dražljaje, kot so temperatura, izsušitev in drugo. Praviloma v toplešem vremenu dosežejo sposobnost, da lahko invadirajo novega gostitelja po sedmih dneh. Invadirana žival izloča vsak dan nekajkrat po

Ličinke nekaterih vrst pljučnih črvov

sto tisoč ličink. Ličinke so gibljive in se nahajajo na rosni vegetaciji, v vodi in na zemlji. Gostitelj se invadira, ko popase s travo tudi invazijske ličinke.

Pri preiskavah zajedavca pogosto odkrijemo. Znano je, da je bolezen močno razširjena tudi pri naši drobnici. To je bolezen pašnih živali.

Invazijska ličinka je razmeroma velika. Že ličinka prve stopnje, ki jo najdemo v iztrebkih gostitelja, meri 0,5 mm. Poznamo in ločimo jo od drugih ličink pljučnih črvov zaradi zrnate vsebine črevesa. Pri naših temperaturah ličinka dozori do invazijske stopnje v 6 do 10 dneh. Ko gostitelj ličinko požre, se ta prerije med črevesnimi resicami do mezgovnih in krvnih žil in s krvnim obtokom pride v pljuča, kjer se naseli. Skozi pljučne mešičke pride v dušnike. Na teh mestih kmalu spolno dozori in samice prično izločati jajčeca.

Metastrongylidae so na prvi pogled Dictyocaulus podobni zajedavci. Najdemo jih pri domačem in divjem prašiču. Tudi ti so nitasti, veliki pljučni zajedavci. Samice so dolge okrog 5 cm, samci pa okrog 22 mm. Tudi ti zajedavci živijo v dušnikih in povzročajo obsežne spremembe. Za svoj razvoj potrebujejo omenjeni zajedavci vmesnega gostitelja. Ti so razne vrste deževnikov, ki požre ličinko v jajčecu. Gostitelj se invadira takrat, ko požre vmesnega gostitelja z invazijskimi ličinkami.

Bolezen je zelo razširjena pri domačem prašiču, saj je ugotovljeno, da 60 do 70 % prašičev zboli pri nas za metastrongilidozo — tako imenujemo

bolezen. O tem, kako je bolezen razširjena pri divjem prašiču, ne vemo skoraj ničesar, saj sistematičnih preiskav nismo vršili.

Posebno poglavje moramo posvetiti malim pljučnim črvom, ki jih prištevamo k več različnim družinam. To so Protostrongylidae, Cystiocalus, Müllerius in drugi. Zajedavci so pri naši divjadi močno razširjeni, zlasti pri srnjadi in poljskem zajcu. Računamo, da najdemo spremenjene dele pljuč in tudi ličinke zajedavcev pri okrog 70 % preiskanih srn in še več pri zajcih. Povedati moram, da tudi teh zajedavcev podrobno še ne poznamo in ne moremo še ločiti, kakšen delež imajo posamezne vrste pri bolezenskem stanju divjadi. Protostrongilidi živijo v pljučnem tkivu in jih v dušnikih bolj redko najdemo. Bledo rožnate površine pljuč, velikosti kovanca na pljučnih vršičkih so mesta, kjer ugotavljamo ličinke zajedavca. Danes so že izdelane metode in poznani so ključni, s pomočjo katerih lahko določimo sistematično pripadnost teh razširjenih zajedavcev.

Spolno zreli zajedavci živijo globoko v pljučnem tkivu. Praviloma so to majhni, okrog centimetra veliki zajedavci in tudi manjši. Le pri zajcu živi vrsta, ki je velika okrog 8 cm. Vsi so praviloma manjši od Dictyocaulusa. Zajedavce je težko izluščiti iz spremenjenih pljuč, da bi lahko opravili favnistične preiskave. Menimo, da so protostrongilidi zdravstveno pomembni pri naši srnjadi, zlasti pa pri zdravstveni problematiki poljskega zajca.

Tudi protostrongilidi potrebujejo za svoj razvoj vmesnega gostitelja. To so številne vrste polžev brez lupinastih hišic. V njihovi notranjosti se razvijejo invazijske ličinke in divjad se invadira, ko med travo požre ličinke v polžih. Tudi protostrongilidi zahtevajo za svoj obstoj vlažno okolje, ugodno temperaturno sredino in seveda — vmesnega gostitelja.

Kakšna je močnejše invadirana divjad?

Močnejše invadirano divjad spoznamo samo po nekaterih splošnih bolezenskih znakih, ki pa za pljučne črve niso značilni. Najbolj zanesljiv bolezenski znak je krčevito kašljanje invadirane živali. Pridružijo se mu hiranje, otežkočeno dihanje, izločanje iz črede in pogin. Sum na bolezen utrjujemo s poznavanjem epizootiološkega stanja v lovišču. Bolezenski pojavi in njihovo poreklo pa morajo biti lovcem dobro poznani. Pri nosnem zolju opazimo podobne bolezenske znake, vendar so zadušitve pri zolju pogoste, nastopijo naenkrat. Pri črvičnosti pljuč pa opazimo kronične znake pljučnice. Najbolj kritičen čas za pojav bolezenske podobe pri nosnem zolju srnjadi je pozna pomlad. Poletje ni več čas, ko se bolezen zaradi nosnega zolja javlja v težki podobi. Sluzavo gnojni izcedek na smrčku, krče-

vito, pospešeno dihanje sta znak razširjene pljučnice. Bolezen potrjujemo v parazitološkem laboratoriju pri živi živali s preiskavo svežih iztrebkov, pri poginuli pa z raztelesbo.

Preventivni ukrepi

Razumljivo je, da invadirane divjadi ne moremo zdraviti na način, kakor to delamo pri domačih živalih. Ker se bolezen ne javlja iz leta v leto v enaki moči in ne zajame enakega števila živali, naj velja pri gojitvenem namenu načelo, da v loviščih, kjer je črvivost pljuč ugotovljena in sta dobro znana tudi število in čas poginov, izločamo iz lovišča za boleznijo sumljive živali. Oko lovskega strokovnjaka bo lahko določilo sumljive živali. Da bi pa zagotovo spoznali bolezenske pojave v lovišču in tudi zajedavsko problematiko, je nujno, da čim več poginule divjadi pošljemo v preiskavo in si na osnovi rezultatov preiskav ustvarimo mozaik kužnih, zajedavskih in drugih bolezni v lovišču pri določeni vrsti divjadi.

Če izločamo močnejše invadirano divjad, se ogne-
mo novim invazijam, kopičenju invazijskih ličink v lovišču. Ker so invazije večji del mešane, se pri močnejše invadirani divjadi izognemo tudi trihostrongilidom in drugim vrstam zajedavcev. Posebno pozornost posvetimo zimskim krmiščem za divjad. Mesta za krmljenje določamo na dvignjenih površinah, kjer ne zaostaja voda in kjer se ličinke težko zadržujejo.

Mednarodna lovska razstava ter sejem lova in ribolova

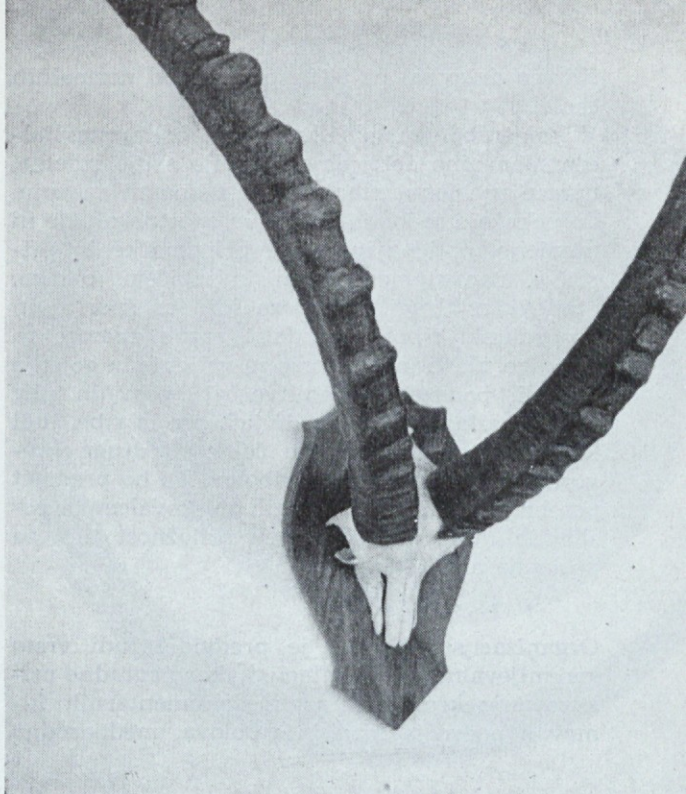
bosta v Novem Sadu od 22. septembra do 5. oktobra 1967, pod pokroviteljstvom predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita.

Naši in inozemski razstavljalci bodo na prostoru Novosadskega sejma pokazali svoje eksponate iz domene lova in ribolova, industrija in obrtništvo, ki oskrbujeta lovce in ribiče pa orožje, municijo in drugo ustrezno opremo.

Mednarodni lovski svet je uvrstil to pomembno prireditev v svoj koledar in obljubil organizatorju svojo polno pomoč.

Razstava in sejem bosta imela tri osnovne aspekte: — razstava trofej XX. stoletja — turistični oddelek in — komercialni oddelek.

Organizacijski komite predvideva ob tem še vrsto drugih specialnih prireditev: bogat folklorni program, razne zabavne atrakcije: lov, ribolov, izleti,

Najboljši jugoslovanski rogovi kozoroga, trofeja Josipa Broza Tita (Begunjščica 1953 — 172,60 točke)

tekmovalja v streljanju, v delu psov, v športnem ribolovu itd.

Reprezentativni prostor Novosadskega sejma je določen za razstavo lovskega trofeja, odprt in zaprt prostor za prikaz lovskega in ribiškega turističnega gospodarstva in komercialni prostor, kjer bodo razstavljeni posebni industrijski in obrtniški proizvodi, ki so posebno važni v lovu in športnem ribolovu.

Na razstavi lovskega trofeja bo omogočeno razstavljalcem, da pokažejo svoje najkvalitetnejše trofeje divjadi, uplenjene v XX. stoletju. V ta namen bo na voljo okoli 100 m² prostora brezplačno. Razstavljene bodo smeje biti le trofeje divjadi, medtem ko bodo drugi eksponati služili le za dekorativne namene.

Za prikaz lovskega in ribiškega gospodarstva ter lova in ribolova kot športno rekreativnih disciplin bo razstavljalcem na voljo neomejen zaprt, pokrit in odprt prostor. V tem oddelku lahko dežele in organizacije z uspehom pokažejo svoja lovska in ribiška bogastva ter možnosti športa in rekreacije v tej domeni: z dioramami sesalcev in ptic, zanimivimi pejsaži, akvariji z ribami, z zookartami, kartami ribiških voda, s skulpturami, umetniškimi slikami in fotografijami z lovskega in ribolovnimi motivi, s črteži, grafikoni in v drugih ustreznih oblikah.

V turističnem oddelku bodo razstavljalci imeli posebno pravico, to je, če bo nastopala organizacija, ki nima nacionalnega obeležja, bo imela 25 % popusta, razstavljanje v nacionalnih okvi-

rih (po državah) pa 50 % popusta od normalnih cen.

V komercialnem oddelku sejma bo razstavljalcem dana možnost, da razstavijo svoje izdelke, namenjene lovu, ribolovu in njenemu razvoju, da pokažejo sodobno lovsko in športno orožje in municijo, optične in druge pripomočke in priprave, namenjene lovcem in ribičem, obleko, obutev ter drugi pribor za lov ter športni in gospodarski ribolov; nadalje razne aparate in naprave, zlasti inkubatorje za valjenje in gojenje divjadi, ponazoritev gojitve rib, psov in ptic pevk, razstavo hrane za divjad, pse in ribe, tudi kamping-opremo, športne čolne in druga prevozna sredstva za lov in ribolov. To bo predmet posebnega zanimanja mnogih obiskovalcev in poslovnih ljudi, ki bodo imeli priložnost tudi za poslovne aranžmaje.

* * *

Organizacijski komite je predvidel tudi vrsto spremljevalnih manifestacij, kakor nagradno prikazovanje kratkometražnih dokumentarnih filmov s področja lova in ribolova, mednarodno

filatelistično razstavo na temo lova in ribolova, na željo gostov organiziranje lova in ribolova na bogatih in pestrih terenih širom po Jugoslaviji ter izletov v vse kraje države. Na zahtevo gostov bodo organizirane tudi druge usluge.

* * *

Pogoji za razstavo trofej so:

— da so trofeje iz XX. stoletja in od divjadi, uplenjene v prosti naravi.

Za vsako trofejo je treba navesti tele podatke: — ime in priimek, kraj in deželo lovca, ki je uplenil trofejo — ime trofeje — ime lovišča in dežele, kjer je bila trofeja uplenjena — leto uplenitve — oceno trofeje v točkah, če je bila ocenjena na mednarodni razstavi (navesti kdaj in kje).

Na razstavo bodo sprejeti:

— rogovja vse divjadi, ki so po predpisih Mednarodnega lovskega sveta lovska trofeja, ne glede na to, s katerega kontinenta je — lobanje in kožuhi medvedov, volkov, risov in divjih mačk — oklji slonov in čekani divjih prašičev.

Edvard Kardelj, Petar Stambolić, Ivan Gošnjak pri ogledu Prvega jugoslovanskega sejma lova in ribolova v Novem Sadu 1964

Vse trofeje bo ocenjevala žirija, sestavljena od zastopnikov udeleženih dežel. Ocenjevanje bo po formuli Mednarodnega lovskega sveta, z uporabo kriterijev za nagrajevanje, ki so veljali na Mednarodni lovski razstavi v Düsseldorfu 1954 in Firencah 1964.

Kožuhi medvedov, volkov, risov in divjih mačk bodo ocenjeni in nagrajeni po ustaljeni praksi. Trofeje-šampioni posameznih vrst bodo nagrajeni z reprezentativnimi plaketami in diplomami. Za vse te bo določeno na razstavi lovskih trofej častno mesto.

Na prejšnjih mednarodnih razstavah ocenjenim in nagrajenim trofejam bodo priznane takratne ocene in bodo po njih nagrajene.

Pričakujemo, da bodo lovske organizacije SR Slovenije, ki se bavijo z lovom in ribolovom, bogato in okusno zastopane s športnimi in gospodarskimi eksponati iz te domene, da bodo s tem še močnejše afirmirale naše lovstvo in ugled naše države kakor tudi organizatorja te velike mednarodne prireditve.

Želja Novega Sada je, da kot domače mesto omogoči na svojem področju vsem razstavljalcem, obiskovalcem in poslovnim ljudem prijetno bivanje, kakor tudi posloven uspeh na tej specifični mednarodni prireditvi.

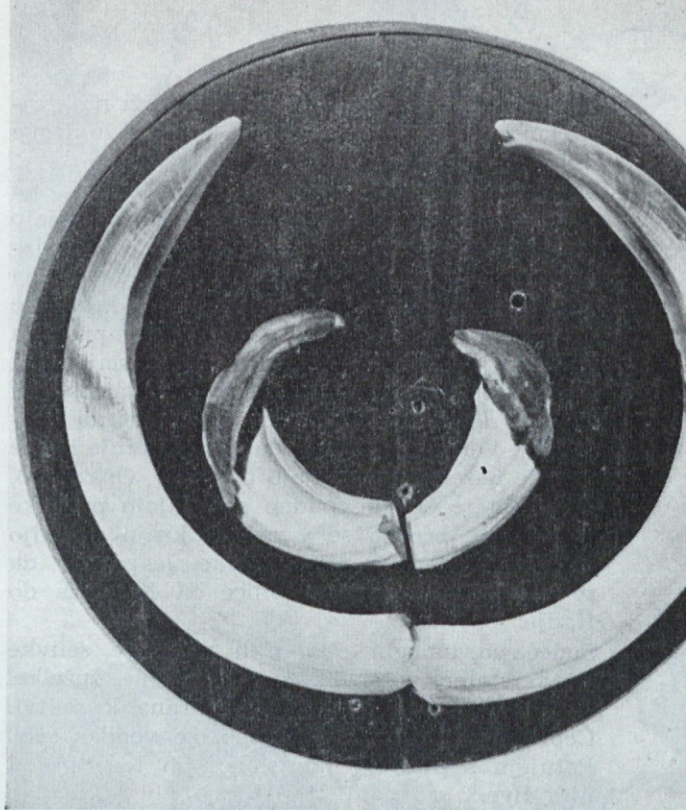
Pero Trutin

Selitev ptic

Vet. Marijan Koritnik

Kakor po nekem velikem planu se ptice v določenem času in redu selé v velikih jatah z daljnega severa na topli jug. Nagon za ohranitev je prirojen vsem živalim, zlasti pa pticam selivkam. Selitve ptic so kompleksno dogajanje, katerega vzroki pa še niso docela dognani. Ptice, ki nas zadnje zapuščajo, se vračajo prve. Najkasneje se vračajo ptice najvidnejših in najbolj pisanih barv, ker morajo čakati na novo zelenje in barvno pisanost kultur. Na golih tleh in drevju bi bile preveč vidne in bi se pred zasledovalci in roparicami ne imele kam skriti.

Selitvene vzroke ptic si nikakor ne moremo pojasnjevati s kakršnokoli njihovo željo niti z rezultatom zavestnega dela. To je njihov nagon iz niza komponent, ki se deduje iz roda v rod. Selitve so nastale v pradedovini zavoljo klimatskih razmer, še v ledeni dobi, ko je zaledenost pokrajin gonila ptice čedalje bolj proti jugu. Kaže, da pri pticah ni zgolj podedovan selitveni nagon, temveč še vse drugo, kar je s tem v zvezi, to je slika okolja, smer poti in slednjič orientacija za prihod v prezimovališča in vračanje v staro domovanje. Štokrlje in lastovke najdejo pri vrnitvi

Cekani — jugoslovanski rekorder, trofeja Eda Hermana (Nazarje, Celje 1961 — 136,55 točke)

natančno ista dvorišča, hleve in gnezda, ki so jih jeseni zapustile. Končno so morali tudi ljudje postati nomadi in menjati kraje in naselja, kadar je zmanjkalo hrane. Vendar nam celotnosti selitve ptic ne pojasnjujejo instinkti in nagoni. Če bi bilo tako, bi mnoge ptice ostajale v toplih krajih in bi si tako prihranile na videz nepotrebno in nerazložljivo nemirno križarjenje. Sicer pa vse ptice ne lete na prezimovanje proti jugu. Nekatere gredo proti zahodu, druge proti vzhodu, pa so celo take, ki pred zimo lete na sever. To je skrivnost, ki jo raziskovalci odkrivajo z obročkanjem ptic. Nekatere selivke prelete daljave 15 000 km. V jeseni najdemo na Antarktiki lastovke, ki so se pred nekaj meseci zglele na severu Evrope. Tako pridejo npr. divje gosi iz Skandinavije čez srednjo Evropo v Panonsko nižino do naših krajev (Slavonija, Bačka, Banat, Baranja) in dalje na jug. Tam so včasih v novembru velika polja enostavno pokrita z gosmi in kličoča ozimna žita so jim pašniki za rezervno hrano in tolščo, ki jo potrebujejo za zimo in glad. Ko polja pokrije sneg, jih burja požene naprej na Balkan, do Skadrskega jezera, Makedonije in severne Grčije. Če pa še tu nastopi hud mraz, lete celo v severno Afriko. Iz Sibirijske lete gosi kot neprekosljive selivke preko Tibeta v Indijo. Smer selitve so jim po največ večje reke, kjer se na obrežjih odpočivajo in tudi nočujejo. V silo se poslužujejo tudi najkrajše poti, da pridejo do hrane. Saj imajo selivke izvrsten čut za orientacijo in ni čudno, da se mo-

derna tehnika pri gradnji avtocest drži najkrajših smeri sever—jug, v katerih lete gosi in druge selivke.

Ostane pa odprto vprašanje, kaj goni selivke na tako dolga potovanja. Mnogi ornitologi navajajo za vzrok selitve problem prehrane. Selitev lastovk, prihod in odhod, izgleda da sta odvisna od množine žuželk, ki letajo. V naših krajih je opaženo manj lastovk in štokelj kakor prejšnja leta. Verjetno je to odvisno od melioracij tal in izsuševanja močvirij. Sicer se pa dajo taki sklepi narediti le na podlagi solidnih dolgoletnih opazovanj. Verjetno je torej, da pomanjkanje hrane selivke nažene, da menjajo bivališče. Opazili so, da nekatere selivke budno spremljajo premike kobilic. Še preden se v nekem kraju pojavijo kobilice, so tam že ptice selivke. Je primer, da so selivke spremljale kobilice od Kavkaza do Italije.

Sodeč po mnogih opažanjih nekatere selivke iščejo stalno pomlad, oziroma mlade žuželke. Tako tudi ptice ujede sili prehrana k selitvi. Čeprav dobro prenašajo zimo, se vendar sele. Potujejo s pticami, jim slede, jih love in od njih žive.

Mnoge ptice se pred selitvijo zbirajo okoli večjih mest, izogibajoč se ujedam in drugim nevarnostim. Selivke rade preletajo večja mesta. Taka zračna pot gre na Baltiku preko Leningrajske oblasti in velike jate selivk prehajajo čez Leningrad, kjer se dalj časa zadržujejo. Selivke nagonsko občutijo spremembo vremena in zračnih razmer ter največkrat izberejo ugodne vetrove in mirno vreme, čeprav jih včasih v njihovem planu motijo nagle meteorološke spremembe.

Z nenadno vrnitvijo mraza spomladi 1947 je npr. na zamrzli obali jezera Minesoti poginilo čez 750 000 malih in rumenih strnadov. Neurja na morju jim trgajo perje in lomijo peruti, nasprotni vetrovi jih pa zanašajo daleč od obale. Na tisoče jih pogine v kreppljih ujed. Prav zato se v tem času množično zbirajo ujede ob velikih selitvenih morskih poteh za obilen in lahek plen. Nevihte mečejo ptice na ladje, še več v morje. Zanimivo je vedeti, kaj vse daje selivkam sposobnost in vztrajnost letenja.

Anatomska zgradba

Temelj vsemu je anatomska zgradba telesa. Prsni koš je tako grajen, da daje ustrezno oporo perutim. Tako so medsebojno zrasla križna vretenca, ki so nepremična. Rebra so enostavne oblike in so povezana s prsnim košem. Nanje so navezane močne prsne mišice in pri selivkah je močno razvit greben grodnice. Pri pticah so sprednje okončine izoblikovane v peruti, v katerih je glavna moč ptice in so v primeri s sprednjimi okončinami sesalcev dvajsetkrat močnejše. Razen tega pa zgradba dihalnega sistema pri selitvah omogoča, da lahko prema-

gajo velike daljave. S pljuči so zvezani zračni mehurji, ki se polnijo in praznijo kakor mehovi in lajšajo letenje. Večina kosti je napolnjenih z zrakom. Imenujemo jih pnevmatske kosti. Če opazujemo ptice v letu zlasti pri selitvi, se prepričamo, s kakšno lahkoto majhna pljuča vrše veliko delo in se dihanje tudi pri spuščanju na zemljo dosti ne menja. Le tako nam je razumljivo, da razmeroma majhna pljuča ob podaljšanem dušniku s sodelovanjem zračnih mehurjev in kosti, napolnjenih z zrakom ter z močjo peruti zmorejo to ogromno delo.

Orientacija na poti

Česa vsega se poslužujejo selivke na dolgi poti, je še danes zagonetka. S katerim organom se tako natančno v raznih okoliščinah znajdejo (orientirajo)? Nekateri trdijo, da se selivke orientirajo po geografskih oblikah kakor piloti, pozorno spremljajoč vse višine in doline. Znano je, odkar je na Pelagružu postavljen svetilnik, da lete ptice sedaj v smeri, ki je stvarno dvakrat krajša pot do Afrike kakor prej preko Krete. Vendar rasa žvižgavka preleta 3000 km čez ocean, ki je geografsko docela enoličen, gosi lete čez kontinente visoko nad oblaki in škorci se ne boje leteti skozi meglo. Morebiti je pri tem le kak organ, podoben radarju. Znano je le to, da se zadnje čase selivke zbegajo v bližini radio oddajnikov. Opazili so, da ptice menjajo smer in da so zbegane, neodločne, krožijo in nadaljujejo pot, ko pridejo iz območja radijskih valov. Izgleda tudi, da valovi, s katerimi vodijo letala, zapeljejo selivke. Nasprotno so nekateri mišljenja, da so ptice dejansko žive busole, elektrizirane z magnetnimi valovi Zemlje, katerim se ne morejo upirati. Pa tudi ta hipoteza ni sprejemljiva, ker se ptice selijo v vseh smereh in ne zgolj v magnetnem polju sever—jug.

Znano je, da pridejo ščinkavci pozimi v Normandijo, ko so leteli od vzhoda na zahod. Naš kos ostaja doma, toda če se mu zahoče, gre »l - tovat« na Korziko.

Moderna aviacija se že mora baviti tudi z ornitologijo in selitvami ptic, ker nekatere selivke predstavljajo zračne motnje in zapreke pri letenju avionov.

Ptice z obročki

Za današnja dognanja se moramo zahvaliti obročkanju ptic selivk. Ta način nam odkriva nenavadne tajnosti ptičjega življenja. Lahki kovinasti obročki na nogah ptic označujejo ustanovo, deželo in čas, ko so bile ptice obročkane. Ornitolog vodi o vsem tem natančen dnevnik. Ptice npr., ki so bile obročkane nekje na daljnem severu, pridejo v roke ljudem pri nas, na jugu Afrike, v Indiji ali Ameriki. Tako najdemo obročke pri pticah iz severne Kanade ali argen-

tinskih pampasov. Večni popotniki tako odkrivajo selitvene smeri.

Tudi pri nas obročkamo ptice v vseh republikah, za kar so osnovani ornitološki zavodi, ki zbirajo podatke, važne za mednarodne ornitološke postaje. Ta dognanja in dognanja o veliki koristnosti ptic selivk za naša polja in gozde ter za biološko ravnotežje v naravi so sprožila vse močnejšo mednarodno akcijo za njihovo varstvo in zaščito. Dolžnost lovcev je, da z vsemi močmi in srcem sodelujejo pri tej plemeniti kulturni akciji.

Novi lovski naboj $5,6 \times 57$ (R)

Francè Avčič

V sedanjih stremljenjih za manjšanjem kalibra, večanjem hitrosti krogel ob vse manjših njihovih težah ter temu ustreznem usmrčanju divjadi s šokom namesto z notranjimi poškodbami, je Evropa za ZDA precej zaostala, če ne štejemo po starosti že klasičnega, a po svoji zamisli slej ko prej ultra modernega Brennekejevega naboja $5,6 \times 61$ (R) vom Hofe Super Express (5 g, $v_0 = 1130$ m/s, $E_0 = 325$ kpm). Zlasti v tem malem kalibru .22, to je 5,6 mm, se je iz ZDA pojavila vrsta manjših nabojev, ki pa še niso kar vsi uporabni za lov. Tako je npr. .222 Remington oz. .222 Remington Magnum uporabna za srnjad le v rokah odličnega strelca in na razdalje do največ 120 m. Za naše pojme in razmere je torej neuporabna, kajti kdo se resnično tako zelo omejuje pri strelu? Pač pa sta obe naravnost fenomenalni za lovopust, za zatiranje raznih roparic in škodljivcev — če take živali sploh obstoje — razen v človekovi zmešani pameti.

Evropa pa je sedaj v tem tako zanimivem kalibru 5,6 cm dobila nov naboj, ki predstavlja resničen napredek. Napredek tudi v tem, da bo spodrinil za srnjad sicer dobri, a za vse, kar je večje (gams!) nedopustno šibki klasični naboj $5,6 \times 52$ (R) Savage, to »ptičjo kroglo« (za peteline itd.), da citiramo mišljenje strogih Nordijcev. Ta novi naboj je $5,6 \times 57$ znane nemške firme RWS, zaenkrat brez roba, kmalu pa tudi z robom (R) za prelamače. Namenjen je zlasti za strel na gamsa do največje lovsko dopustne razdalje brez spremembe merilne točke, brez višinskih popravkov. Njegov tulec je preprosto znani tulec dolžine 57 mm ($6,5 \times 57$, 7×57 , 8×57 , 9×57 , $9,3 \times 57$), le da mu je vrat zožen na kaliber 5,6 mm. Teža krogle je 4,8 g, največji pritisk 2,7 g, specialnega smodnika doseže 3800 at, iz le 61 cm

Glavna selitvena pot čez Evropo

dolge cevi pa je $v_0 = 1040$ m/s. V tej razmeroma kratki cevi je prednost naproti prosluli $5,6 \times 61$ v. H. SE, saj le-tá terja za res polno hitrost celih 70 cm dolge cevi, čeprav prospekti in katalogi navajajo le 65 cm. Najugodnejša pristrelna razdalja novega naboja je kar 215 m z merilnim daljnogledom in optično osjo 5 cm nad osjo cevi. Pri tem so vzponi balistične krivulje nad merilno premico naslednji:

Razdalja	0 m	100 m	150 m	200 m	215 m	300 m
Vzpon (cm)	— 5	3,6	3,9	1,3	ϕ	— 15,7
Hitrost (m/s)	1014	919	861	805		701
Energija (kpm)	265	206	181	159		120

Iz podatkov za hitrost in živo silo (energija) vidimo, da imamo posla z izredno temperamentno majhno kroglo. Njeno veliko razanco ji omogoča v Evropi nova zunanja oblika, ki pa je v Ameriki že precej časa v rabi (spire point), zelo sloka

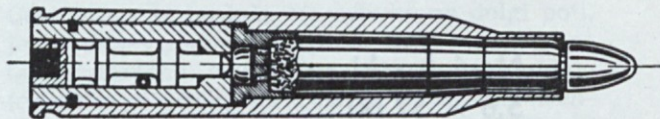

Visoko zmogljiv naboj 56×57 s stožčasto koničasto kroglo

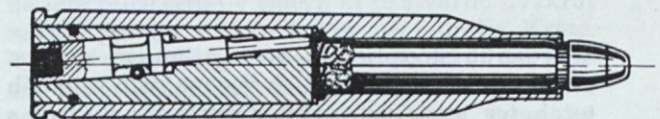
stožčasta konica, nasajena na razmeroma dolg valjast vodilni del, pri repu rahlo stožčasto posnet (pol torpedo). To obliko imajo raketni izstrelki, kajti v vetrovnikih (vetrovni kanal) so ugotovili, da je pri nadzvočnih hitrostih balistično najugodnejša. Kroglo te oblike, ki je očitno kopija ameriške »Speer«, so Nemci poimenovali s KS (Kegelspitz-Geschoss), po naše stožčasta konica. Poleg izredno ugodnih zunanje balističnih lastnosti (oblika, velika masna obremenitev prereza) pa kaže tudi izredno natančno rotacijsko simetrijo okrog svoje osi. Ta pa je odločilna za natančnost zadetkov, za čim manjši lastni raztros cevi z danim strelivom. Tudi notranja konstrukcija, ki je vselej odločilna za način delovanja v živalskem telesu, je nove vrste: plašč se proti konici debeli, končuje pa v prav majhni luknjici na konici. Tako dosežemo, da se krogla ob prodiranju tudi skozi močno tkivo (kosti) ne razkosa prezdodaj, oz. čim manj ali sploh ne, pač pa se postopoma širi v gobasto obliko. Tako se ustvari šok v obeh prizadetih polovicah telesa in s tem najhumanejša usmrtitev v hkratnem šoku obeh polovic telesa. Vidimo, da Evropa in Nemci kot zadnji le pričenjajo odstopati od svojih zastarelih togih gledišč, ki so jih do nedavna tako krčevito branili (Lampal), vsaj delni razlet razmeroma težke krogle že na vstopni strani, ostanek pa naj prodre v drugo polovico in eventualno dá izstrelno rano. Tako delovanje prvega šoka in

sledeče mu »smrti zavoljo hitrosti« seveda nikdar ne more povzročiti.

Vendar bi vse navedeno še vedno ne moglo resnično opravičiti pojave novega naboja za gamsji lov. Kajti zanj ima Evropa prav idealen naboj v stari, a slej ko prej čudoviti $6,5 \times 57$ (R) s kroglo 6 g ($v_0 = 1010$ m/s, $E_0 = 312$ kpm), ki do 300 m opravi vse kakor treba ($v_{300} = 674$ m/s, $E_{300} = 139$ kpm), celo bolje kot z isto kroglo 6 g že kar predivja $6,5 \times 68$ ($v_0 = 1200$ m/s, $E_0 = 440$ kpm, $v_{300} = 784$ m/s, $E_{300} = 188$ kpm). Opravičilo za obstoj novega naboja je namreč še v nečem drugem: v puški! Tovarna RWS ji je natančni kaliber in vrtnje izbrala namreč tako,

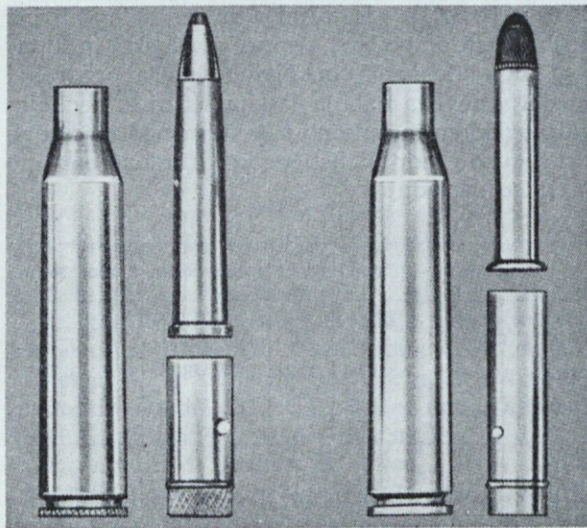

Adapter z vstavljeno patrono 22 Hornet

Adapter z vstavljeno patrono 22 WMR

da iz iste cevi lahko strelja tudi dva naboja za lovopust in sicer staro znano imenitno .22 Hornet in novo presenetljivo učinkovito malo, .22 Winchester Magnum Rimfire. To pa je seveda mogoče le iz posebnih adapterjev, ki imajo na zunaj obliko tulca 57 mm. Vanjo potisnemo ali prvo (zanjo je tulec narezljan pri dnu) ali pa drugo (dno je gladko), za nabojem pa potisnemo v adapter še vžigalni del, ki preko posebne glave z vložkom iz trdega plastika prenaša udarec vžigalne igle na naboj. Pri tem odpadejo vse nekdane slabe lastnosti takih adapterjev (npr. ameriški Marble konus): otopelost ali lomi vžigalnih igel, zatajivci itd. Težava pa je v tem, da mora adapter biti skrajno natančno izdelan in to po merah nabojišča, kjer bo služil. Spričo dopuščenih toleranc pri izdelavi cevi je vse skupaj možno le, če adapterje dobavlja ista tovarna, ki dela puškine cevi oz. kar gotove puške. Cevi niso vrtane, temveč kovane in le najbolj uspele pridejo do uporabe v puški, da je natančnost zadetkov kar se da velika. V ta namen se je konstruktor novega naboja, tovarna RWS (Dynamit-Nobel-Genschow) povezala s firmo Kriegeskorte (Stuttgart-Hedelfingen), ki dela znane repetirke Krico, tako sedaj novo Krico $5,6 \times 57$ posebno lične oblike in premišljenega zaklepa ter varovalke. Vse kar ji lahko očitamo, je, da nima že vnaprej izrezkanih klinastih vodil za natisno montažo merilnega daljnogleda, računajoč menda na suhljsko štirinožično vtično montažo, ker je

Adapter s patrono 22 Hornet
Rob dna in adapterja je za
razliko rebričast

Adapter z vložkom
in patrono 22 WMR

le-tá v ZRN pač najbolj razširjena, čeprav enako zanesljiva, a precej preprostejša natisna za njo prav nič ne zaostaja.

Cena novega orožja obenem z adapterjem še ni znana, vsekakor pa le-tí ne bodo poceni. Toda če pomislimo, da vsak adapter pomeni tako rekoč puško zase, posebno prikladno za lovopust, peteline itd., a vselej z istim kopitom ter proženjem, bo pa marsikdo zamižal in plačal. Brez prestavljanja merilnega križca v strelnem daljnogledu bo imel zadetek v piko na 215 m z nabojem $5,6 \times 57$, na 100 m z .22 Hornet in na 60 m z .22 WMB. Streljal bo tedaj brez popravkov po višini s prvo do 240 m, z drugo do 215 m in s tretjo do 75 m. Naboj z adapterji bo vložil v nabojišče enako kot glavni naboj $5,6 \times 57$. Adapter za ceno .22 long rifle za vajo v streljanju ali za športno streljanje je seveda prav tako možen. Torej kar štiri puške v eni sami! V tem bo glavni mik in napredek novega naboja in puške zanj. Na slike zadetkov nabojev z adapterji pa moramo še počakati. Oni bodo odločili o uspehu ali neuspehu tu navedenih prizadevanj. Sam naboj $5,6 \times 57$ pa se bo nedvomno dostojno vključil v že kar preveliko družino nabojev kalibra .22, to je kalibra 5,6 mm, ki zasluži pač vse drugačno ime kot »flobert«-kaliber. Dober pogled z njim!

»Moj pes«

Jean Emile Benech – Hugo Meier – M. Š.

(Nadaljevanje)

Privrženost in pogum

Pravimo »pasja natura«, kar naj bi pomenilo slab značaj. Ali imamo domačo žival, ki bi s tako malo napakami združevala toliko odlik? Pes sicer nima jasnega človekovega mišljenja, a ima toplotno njegovih čustev. V svoji privrženosti je zvestejši in stalnejši od človeka. Ni častilakomen in ne sebičen, želja po maščevanju mu je tuja, nima strahu razen bojazni, da ne bi ugajal. Sama pridnost, vnema in poslušnost ga je in ker se dobrote bolj spominja kakor krutosti, ki smo mu jo izkazali, ga ne odbije niti slabo ravnanje. Potrpi in pozabi ter se tega spomni le, da se po tem pokaže bolj privrženega. Liže celo roko, ki ga je tepla in se ji odziva s toženjem ter jo končno razoroži s potrpežljivostjo in podvrženostjo. Želeli bi, da bi bil prijatelj prijatelju toliko privržen, kakor je pes tistemu, ki ga ljubi, hrani in z njim govori. Skupna lovska zabava pa nas še tesneje zveže s tem zvestim tovarišem. Če se goniči še kar nekam navežejo na prijatelja ali soseda njihovega gospodarja, ptičar priznava

zgolj svojega gospodarja in njegova povelja, zanj išče in prinaša plen le njemu, četudi je uplenitelj kak drug. Če psa (moškega) v pravem trenutku spodbudimo z besedo ali kretnjo, nam izkaže nekoliko godrnjavo ljubezen, ne da bi to pokazal, medtem ko psica zahteva več. Z njo se moramo pogostejše pečati in ne smemo skopariti z ljubeznivostmi in priznanji, ali da bi jo odvrnili, če nam včaiš postane nekoliko nadležna. Ne ena ne druga žival ne prenaša dobro daljše odsotnosti; psu je vsaka ločitev težka. Če vidi, da se pripravljamo za potovanje, to takoj spozna in nemirno opazuje. Do zadnjega trenutka nas spremlja pri vsakem koraku, če ga bomo vzeli s seboj. Ko ga zavrremo, se poklapano vrne v hišo, kar le nerad stori. Kaj šele, če nas vidi v lovske kroju s puško; potem ne posluša več in lajajoč zahteva, da gre z nami. S silo ga moramo zavrniti in odstraniti od okna, da ne strešip. Slednjič se vda, se zavleče v kot in odkloni hrano. Pa ne da bi se kujal, marveč kuha le svojo tegobo, do naše vrnitve. Potem je vse pozabljeno in stara veselost se mu vrne, saj to bitje ne pozna jeze.

Odkar je pes v sožitju s človekom, je ta izkoriščal njegov pogum in razum tako, da je pes postal nekaka »deklica za vse«. Poleg pomočnika pri lovu ga je človek porabil kot hišnega čuvaja, varuha ljudi in čred, vodnika slepim, kot rešitelja ponesrečenim v snegu, utaplajočih se, kot vprežno žival, pomočnika pri zasledovanju zločincev, kot »poskusnega kunca« v medicini, pa tudi za zabavo v cirkusih. Njegove sposobnosti pa je človek tudi zlorabil, npr. pri tihotapstvu ipd.

Napake in slabosti psa

Pri psu ni dovolj, da je po zunanosti lep, skladen v zgradbi telesa in barvi ter dobro odlakan, marveč mora imeti tudi ustrezne lastnosti, to so razumnost, privrženost, zvestoba, pogum in vdanost, s katerimi je narava psa tako bogato obdarila, kar v veliki meri odtehta manjšo lepoto. Toda pes ima pri vseh omenjenih vrlinah tudi svoje napake in prva od teh bi bila požrešnost, ki pa je še najbolj opravičljiva. Pri jedi se namreč vedno smuka okoli mize ali prosjači od gosta do gosta, ga dregne v komolec ali mu položi glavo na koleno ter vsiljivo zahteva svoj delež. To je nadležna in neopravičljiva lastnost, ki ne izvira iz potrebe za hrano in pri mizi vzame tudi tako, ki bi jo v svoji škodeli komaj povohal. Te ješčosti pa ne smemo zamenjavati z volčjo lakoto nikoli sitih psov, ki gohtajo enako strastno dobre in slabe grižljaje. Tak vedno lačen pes postane lahko ropar v lovišču ali doma na dvorišču ali sosedovih kokoši ali jajc, ali pri najmanjši nepazljivosti ukrade gospodinji v kuhinji karkoli užitnega. Za lov tudi niso prerejeni psi, ker so leni in se prehitro utrudijo. Bolje je, da pes kaže nekoliko rebra.

Poenter Tak je na jesenski poljski tekmi na Krškem polju 1965 prejel I a oceno — 175 točk Foto R. Riedl

Nevšečnost je, da se pes izneveri lepim navadam in domu ob spolnem nagonu, ki ga slepo vsega prevzame, ko pride čas. Vendar je razlika med domačim psom in divjimi sorodniki, npr. volkom in lisico. Pes (moški) je namreč pravi razuzdanec, pohotnež in izkoristi vsako priložnost, ki mu jo in kadarkoli mu jo nudi goneča se psica, naj bo lepa ali grda, velika ali majhna. Pri tem, če je treba, je tudi nasilen. Ali je pes stalno zmogljivost za paritev prinesel v udomačitev že s seboj ali si je to pridobil v sožitju s človekom, ki mu je nudil varnost, hrano in s tem prosti čas, je težko reči. Nasprotno ni psica v svojih ljubezenskih podvigih, ki nastopijo navadno dvakrat na leto, nikoli grozovita, toda ni nič bolj izbirečna kakor njeni snubci. Tedaj postane prava vlačuga, ki se vda prvemu boljšemu, ga potem brž pusti in gre snubit drugega. Če je še tako dobro vzgojena in sicer spodobna psica, tedaj ne čaka na od nas izvoljenega ženina, če nismo pravočasno poskrbeli za njeno varno »samostansko celico«. Nasprotno pa, ko taka brezsrčna psica poleže, postane v vseh ozirih vzorna mati. Za paritev je pa treba vedno privedi psico k plemenjaku in ne narobe.

Z moškim psom so še druge nevšečnosti. Lepega dne zgine od doma, saj lovskega psa ne smemo imeti dolgo ali celo stalno na verigi. Nekaj ga neodoljivo žene na potepanje, se vlači v okolici, se pretepa s psi in navzlic lakoti se privleče šele zvečer ali drugi ali tretji dan ves razmršen in umazan domov. To se vam lahko zgodi na dan

lova. Zato ga iz previdnosti — če je tak potepuh — na predvečer zaprite ali priklenite. Ko bo drugo jutro videl na vaši rami puško, ne bo mislil več na potep. Če bi pa spotoma srečal svojega tovariša v spremstvu vroče ljubice, je seveda zanj lova konec, noben žvižg in klic ga ne zadržita. In če ga le ujamete, morata z oprčenim primerno daleč drugam; a pri delu bo raztresen in brez veselja.

Tatovi psov radi uporabljajo za vabo goneče se psice, da potem ujete plemenjake drago prodajajo.

Ljubosumnost, nevoščljivost, hudobnost

Za odškodnino, da so se nam podvrgli, terjajo psi, zlasti pa psice, od nas brezpogojno prijateljstvo in trpe, če morajo to deliti s katerimkoli bitjem, najsi bi bila to žival ali otrok. Če ste si za naslednika starega omislili mladega psa, se morate pripraviti na ihtave nastope ljubosumnosti. Če npr. oba složno ležita v travi, pa se hoče mladi vleči vam med noge, takoj navidezno speč stari pomežikne in se približa, da odrine vsiljivca, da se sam pritisne k vaši roki. Ali: Oba dobita jed vsak v svoji škodeli. Stari loka svojo, boljšo, brez velikega teka, pa gre k škodeli mlajšega in ga odžene, ker ta upošteva pravico starejšega. Če se potem mladi, ko je stari odšel od skodele, svoji približa, takoj stari zarenči nad njim. Ta lastnost se pri psicah še bolj očituje. Pri vsem tem se pa imata sicer rada, se igrata

ter zlasti stara psica obravnava mlado kakor svojega otroka. Toda mlada npr. ne sme ležati ob vaših nogah na tepihu. Končno, pa čeprav se s staro ukvarjate kakor z mlado, vendar s časom postane otožna, saj ljudje pravijo, ljubosumen kakor pes. Prvotno ni bil pes po svoji naravi zloben, kakor ne človek, ki ga je pokvaril vpliv kulture. In pes v sožitju s človekom ni mogel odoleti njegovemu zgledu; zlorabil je njegov pogum in poslušnost pri svojih roparskih in morilskih dejanjih. Toda pes, ki ob hiši ali na verigi renči ter laja, še ni zloben. On pač varuje hišo in gospodarja pred neznanci. Zlasti je srdit na nenavadno oblečene ali slabo oblečene osebe ali z zanj sumljivim vonjem. Priklenjen pes pa laja tudi zato, ker se čuti nemočnega in skuša neznanca oplašiti z renčanjem in lajanjem. Če takega psa spustimo, na mah spremeni svoje obnašanje in vsa navidezna zloba v njem splahne ter se spodobno vede kakor večina psov.

V ruku

Vojko Podgornik

Približeval se je september in z vsakim dnem se je večal v meni nemir, ki se mi vrača vsako leto, ko se približuje jelenji ruk. Zadnje dni pred 15. septembrom sem preživel v pripravah za enotedenski lov in bil sem duševno že popolnoma odsoten.

Nekaj dni pred odhodom prispe nenadoma brat iz Kopra na dopust v Maribor s »spačkom«. V trenutku me je preblislila misel o prednostih, ki jih nudi »spaček« lovcu pred »fičkom« in prav zahrbtno sem pojasnil bratu, kako imenitna priložnost za fotografiranje in odpravo odvečnih kilogramov žive teže je lov na jelena. Zadnji razlog, pojasnjen z udeležbo fizičnih naporov, seveda v znosnih mejah, je brata nelovca prepričal o koristnosti njega in njegovega »spačka« na predvidenem lovu.

Dne 15. septembra zjutraj sva obložena z vsem potrebnim in nepotrebnim odrinila Slavoniji naproti in po nekaj urah »razantne« vožnje prispela v lovišče, kjer naju je sprejel mlad gozdarski inženir ter naju napotil v logarnico na obronku hribovja, kamor sva prispela po vratolomni vožnji, po kolo-vozu najslabše vrste, pozno popoldne.

Prvo vprašanje je bilo seveda: »Riču li jeleni?«. In odgovor prav nič obetajoč: »Nikako, nema kiše od juna, pa jeleni gotovo ne riču; bilo je sedam Slovence na lovu i jučer su otišli bez jelena«. Še kratek dogovor za drugo jutro in z bratom sva si pripravila ležišče v spačku ter po nekaj minutah prekladanja rok in nog, ki nikakor niso mogle najti prave lege, zaspala. Ob treh zjutraj naju je prebudila budilka, nekoliko težko pa sva midva prebudila svoje okončine, ki so zaradi nemogoče lege samostojno zaspale. Še v trdi temi sva z logarjem odrinila v lovišče. Kljub zgodnji uri je bil zrak suh in topel. Ožgana tla, posejana s suhimi vejami in želodom, so ob vsakem koraku ustvarjala prasketajoč šum, katerega je bilo moč slišati dokaj daleč. Barometer upanja je rapidno padal. Ko smo prišli na greben, smo po-

sedli nad rukališčem, ki je poraščeno z visoko travo in dobro pregledno ter čakali. Po krajšem času se je pod nami oglašil jelen, ki pa je bolj vzdihoval ko rukai. Hoteč izkoristiti dober veter in mrak smo se jelenu približali do roba rukališča ter ga v prvem svitu porajajočega se jutra zagledali s košutami v globeli na dnu rukališča. Prvi pogled mi je povedal, da je jelen nadobuden mlad deseterak z odlično zasnovo. Brat je z zadovoljstvom opazoval trop jelenjadi. Medtem sva z logarjem prisluškovala na vse strani, vendar se ni oglašil noben jelen več. Sonce, ki je pravkar vzšlo, je spremenilo jutro brez prehoda v pravi poletni dan in po treh urah brezuspešnega zalezovanja smo se vrnili v logarnico, kjer smo nadoknadili zamujeno spanje. Takoj po improviziranem obedu in v največji vročini smo se spet odpravili v lovišče, kjer sem želel dočakati večer na rukališču, ki mi je bilo znano iz prejšnjih let in kjer sem že doživel nekaj prav razburljivih trenutkov. Zrak je trepetal v vročini poznega poletnega popoldneva in v lovišču je vladala grobna tišina, ki je do trde teme ni skalil noben glas. Šele tedaj so se pričeli jeleni oglašati, vendar kratko in so prav kmalu utihnili.

Naslednji dnevi niso prinesli nobenega uspeha, vključno razgibanemu lovu, ki je zlasti od brata, nevenega telesnih naporov, zahteval dokaj vztrajnosti. Posebno huda je bila žeja. Zaradi neprestane soparice in suhega zraka smo se dobesedno kopali v znoju in že zgodaj zjutraj je brat popil obe polivniški steklenici limonade, nato pa pohlepno pil še iz vsakega potočka in mlake, ki jih ni bilo na pretek. Sam sem si privzgojil navado, da po možnosti ne pijem, temveč kvečjemu izplaknem usta ali pa pojem nekaj sadja. Tako sem sicer ves dan žejen, vendar je ta žeja znosna, medtem ko povzroča preobilno pitje zaradi povečanega znojenja, neznosno žejo.

Tretji dan se je zgasil logar iz sosedne logarije in prinesel pozdrave od prijatelja Marjana, ki je tam, v nekoliko kilometrov oddaljeni logariji, lovil enako brezuspešno kot midva.

Četrty dan sem se odločil, da odrinemo zgodaj zjutraj v oddaljeni del lovišča, kjer sem se nadejal uspeha, čeprav me je logar Savo, sicer zelo prizadeven človek, odvrčal od tega namena. Ta del lovišča je bil namreč tedaj praktično brez prevozne poti, ozkimi, globokimi jarki in dolinami, pretežno poraslimi z grmovjem. Logarja je seveda najbolj skrbelo, kako od tam spraviti morebitno uplenjenega jelena.

Že ob dveh zjutraj smo odrinili in po dveurni nadvse mučni in naporni hoji po neverjetno slabem terenu brez vsake poti, čez jarke, v strmine, pod in nad zrušenimi debli smo prispeli na greben v središču lovišča, kamor smo bili namenjeni. Vladala je grobna tišina in da pričakamo svitanje, smo sedli, premočeni do zadnjega vlakna. Zrak je bil negiben in soparica je bila neznosna. Lahna koprena oblakov je zastirala nizko viseči mesec.

Tudi nastajajoče jutro ni prineslo nobene spremembe. Jeleni so molčali kot mutasti. Že v polni svetlobi zaslišimo pod nami premikanje divjadi, ki je na suhih tleh povzročala dokajšen šum. Ker se je tik pred nami spuščal z grebena jarek, ki ni bil poraščen, sem se spustil po njem, da bi ugotovil, kaj je. Komaj sem napravil nekaj korakov navzdol, vidim kakih sto korakov niže trop košut, ki je v rahlem drncu prečkal jarek; nekaj trenutkov za njimi je prečkal jarek jelen. Imel sem komaj dovolj časa, da sem ga ocenil kot močnega dvanajsteraka ali štirinajsteraka. Skušal sem ga prestreči. Sezul sem se in v teku po grebenu obšel jarek ter se spustil na drugi strani jarka navzdol. Kljub vsej naglici sem videl samo še zadnji plat jelena, ki se je že spuščal v naslednji jarek. Zopet sem se pognal v dir na greben in po grebenu naprej ter navzdol. Sedaj sem bil hitrejši. V dokaj odprtem gozdu sem ves zasopel čakal z naproženo puško ob ramenu, kdaj bo jelenjad izstopila iz jarka. Čez nekaj trenutkov se je pojavila košuta vodnica. Obstala je, kot bi jo krenil po smrkcu in že naslednji trenutek sem slišal samo še lomljenje grmovja, ko je trop planil po jarku navzdol. Tedaj šele sem se zavedel, da zrak ni več negiben, temveč da je jela pihati rahla sapa, žal v napačno smer, košuti v nos. Pošteno utrujen in razočaran sem zlezal na greben, da počakam brata in logarja. Med čakanjem me je presenetil kratek toda globok »vzdih« jelena, ki je bolj zamrmral, kot se oglasil nekje pred menoj v pobočju. Pazljivo poslušajoč sem ugotovil, da se jelen oglašja sicer rahlo in kratko, toda vztrajno in v enakomernih presledkih.

Takoj ko sta prišla logar in brat, smo krenili v smeri, od koder se je oglašal jelen. Kljub temu, da se mi je prva zdelo, da se oglašja zelo daleč, se je izkazalo, da je jelen v drugem jarku nizko spodaj. Ponovno sem se sezul, pustil spremljevalca na grebenu in se nadvse previdno z dobrim vetrom spuščal v jarek, ki je bil zlasti na nasprotni strani močno poraščen z grmovjem. Kratek »au« mi je povedal,

da je jelen v gostem grmovju, nekoliko niže na nasprotni strani. Sedaj je bila potrebna vsa pazljivost, kajti moja stran jarka ni bila tako gosto poraščena in misliti je bilo treba na košute. Ko sem po vseh štirih lezel od enega do drugega grma, skoči iz grmovja na nasprotni strani košuta s teletom in se očitno vznemirjena zastrmi čez jarek vame. Negibno sem obstal na vseh štirih. Neskončno dolgo je košuta strmela vame, tako da so mi pričeale že drgetati roke, končno se je le pomirila in se pričela pasti. Smuknil sem za naslednji grm ter sedel. Ko pogledam z daljnogledom čez jarek, ki je bil tu širok kakih sto korakov, vidim sredi grmovja mlad jesen, ki opleta sem in tja; pogled po jesenu navzdol mi pokaže jelenovo glavo in rogovoje z nepravilno krono. Tedaj sem pomislil, če bi jelen hotel stopiti korak naprej, da bi mu videl pleča. Komaj sem si to želel, je jelen res stopil korak naprej in v okencu grmovja sem videl vsa njegova pleča. Pomeril sem s kolena. Ostro je odjeknil strel ter se vrnil v mnogokratnem odmevu.

Jelen se je vrgel nazaj in po nekaj skokih izginil navzdol v jarek, kjer sem slišal lomljenje grmovja. Zatem je nastala tišina, ki so ji sledili v jarku koraki po produ potočka. Čeprav sem imel občutek, da sem imel v križu pleča jelena, kot je treba, sem vseeno pomislil na možnost, da je jelen ranjen in se je spustil v potok. Zato sem se odpravil nazaj na greben, da dam jelenu uro časa. Vendar na grebenu nisem našel svojih spremljevalcev, pač pa slišim iz jarka razburjene glasove. Ponovno sem se spustil v jarek, dokaj jezen na logarja in brata, ki sta takoj po strelu planila po potočku v jarek, ker sem se bal, da utegneta dvigniti ranjenega jelena. Toda na dnu jarka zagledam poleg mojih spremljevalcev še drugega logarja in prijatelja Marjana, nekoliko nad njimi pa jelenov rog, ki štrli iz grmovja. Medtem ko sta logarja še vedno razburjeno ugotavljala, kdo je streljal, mi je Marjan pojasnil, da sva po golem slučaju zalezovala istega jelena, on od spodaj navzgor, jaz pa od zgoraj navzdol. Tako sem zalezal jelena in Marjana z njegovim spremljevalcem vred, od katerih nisem bil v trenutku strela oddaljen več kot dvajset korakov.

Tako kot jaz, je tudi Marjan čakal na trenutek, da bo jelen pokazal pleča. Že je pomeril in krčil prst, ko je počil strel. Prvi hip je pomislil, da mu je strel ušel. Jelen se je po nekaj skokih, zadet od moje kroglice, zrušil pred njima.

V prvo mojo radost je kanila kaplja pelina, saj sem, čeprav nehote, odstrelil najboljšemu prijatelju jelena. No, Marjan mi je kljub majhnemu pretresu, ki ga je povzročil nenadejan dogodek, od srca čestital in ponovno, kot že tolikokrat, dokazal, da je lovec redkega formata.

Ogled trofeje in jelena je pokazal, da sem uplenil starega nepravilnega dvanajsteraka. Po prvem veselju in opravljenem obveznem fotografiranju se je logar spomnil, kaj ga čaka. Jelen je namreč ležal v jarku, ki je vodil v glavni jarek. Ta pa ni bil prehoden in je bilo treba jelena spraviti naprej v glavni jarek, iz tega pa po nasprotnem pobočju na greben, kjer je bil nekakšen kolovoz. Logar je bil čisto obupan in moral priznati, da ne zamenja, kajti transport jelena na nasprotni greben je trajal zjutraj od sedmih do popoldne ob štirih. Najprej je odšel logar v vas po svojega simpatičnega brata Sima, ki je po treh urah prišel s konjem in sanmi, kajti voza ni bilo mogoče rabiti. Žal pa so se nam sani zlomile že v jarku in smo morali nato z združenimi močmi (konj in mi) jelena vleči v strm nasprotni hrib. Ne morem reči, ali je konj prej omagal ali mi, vendar je Simo moral še po enega konja, da smo jelena končno spravili na greben in na voz. Šele v večernem mraku smo se vrnilo utrujeni in mokri, kajti že zgodaj zjutraj je pričelo rositi.

Z bratom sva prespala v hotelu v mestu, naslednji dan pa po kuhanju trofeje in obračunu pristojbin na gozdni upravi odrinila domov.

Čeprav brat ni mogel zanikati, da se moje napovedi niso uresničile, saj so fotografije lepo uspele in shujšal je za štiri kilograme, je vendar odločno izjavil, da ga nihče več ne pripravi, da bi se ponovno spustil v takšno naporno pustolovščino.

Prvi

Gvido Pičulin

Čisto rahlo je pršil dež, da bi tega človek skoraj ne opazil. Bilo je puščobno, vsa narava je bila odeta v mračno pregrinjalo, samo moje srce je v tem trenutku na ves glas vriskalo in se veselilo prostega dne.

Poiskal sem puško, vzel naboje, še enkrat z očmi ošinil psa, kakor bi mu hotel reči, miruj, tudi za tebe bo prišel tisti dan in že sem bil v naročju narave, ki me je imela tesno v svojem objemu. Šel sem po gozdni poti, med bukvami in gabri, med grmičevjem, ki me je bičalo po znojnem čelu. Vsega tega nisem občutil, nisem občutil težke poti, v mislih so bili le jerebi — moji prvi jerebi. Večkrat sem otipal škatlico, v kateri je tičala drobna koščica s čudovito močjo. Nehote mi je šinila v glavo misel, kako more tako majhna stvarca zapeljati ponosnega gozdnega viteza v smrt.

Že sem se znašel na gozdnem panju s puško v roki. Sam sebi sem se v tem trenutku zdel kot zločinec, ki čaka na svojo žrtev. Piščalka je že zapiskala prve kitice. Vse je bilo tiho, samo dež je dalje pršil. Nisem se menil zanj, moje misli so bile drugje. Nenadoma me je iz misli zdramil rahel šum. To ni bil šum deževne kaplje, ampak nekaj večjega, težjega. Obrnil sem se in pred seboj zagledal drobno siničko, ki me je zvedavo opazovala, kakor bi hotela reči: »Kaj motiš, človek, naš mir ob tem času?« Potrt sem se obrnil. Piščalka se je zopet oglasila s svojim čarobnim glasom. Nenadoma je stal ponosno, kakor pač samo on more, pred menoj. Svojo glavico je držal visoko v zrak, z očmi je motril okolico, da bi našel svojega tekmeča. Ni ga uzrl, kajti strel mu je prej pretrgal življenje. Obležal je mirno. Mrtev se mi je zdel kot kepa mesa, zavita v perje. Nič več ni bilo na njem tiste žive lepote, ki ob njej zatrepeta sleherno lovsko srce. Tiho sem stopil k njemu, ga pobral in pri srcu mi je bilo težko. Vse je ostalo isto, tudi dež je pršil dalje, samo mlado življenje, polno ljubezni in svežine je prezgodaj ugasnilo. Bil je to moj prvi, ki mi sedaj krasi lovsko sobo.

Foto I. Napotnik

Žaloigra

Francè Avčín

Gojitveni odstrel srnjadi je vsake jeseni sicer nujen, a vselej neprijeten lovski posel. Ko pa je ta divjad tako prikupna, tako nežna, tako čudovita! Toda zakaj mora ob vsej obilici paše v gozdu in po travnikih srnjad obirati prav fižol, solato in drugo — da, celo rože — kar si je človek zasadil v svojo prehrano in veselje svojim očem. Tako so srnjadi gorki i kmetje i moderni industrijski poljedelci, lovci pa moramo stalež srnjadi držati v znosnih mejah. Človek si je bil pač prilastil vlogo jezička na tehtnici — ravnovesja v naravi, zato jo mora igrati venomer, kar naprej, čeprav vse teže in teže, če noče, da propade sam in vse, kar si je ustvaril na svetu. Če določeni divjadi dopušča razvoj preko mere, ne skrbi pa hkrati za njeno kakovost s

Foto I. Napotnik

tem, da sproti trebi vse šibko, bolno, kilavo, podpovprečno, ima kmalu velik stalež, a samih nekvalitetnih živali. Je že tako in ni je pomoči, ali pa bi morali zopet poseči v biološko dogajanje medvedje, volkovi, risi in orli kot svoj čas, pa bo stalež sicer zelo razredčen, a zato zelo kakovosten, zelo življenjski. Z Naravo se barantati ne da!

V Lovski družini Vič pri Ljubljani je ta nehvaležna naloga gojitvenega odstrela srnjadi že domala dve desetletji naložena meni in prijatelju Bogdanu Sežunu, temu rojenemu slovenskemu all-round strokovnjaku v lovstvu, ki ga — Slovenci kot pač smo — tudi ne cenimo prav in nepostavljamo na mesto, ki mu pritiče: v vrhovno kontrolo za razvoj našega lostva! Je pač pokonci — mož, tak s hrbtenico v hrbtišču nadesto gliste. To pa na Slovenskem nikdar ni bila zaželena lastnost...

Bogdana je zadelo zato, ker zna na daleč zanesljivo oceniti vsak kos srnjadi, kam spada: v lovišče ali proč; mene pa, ker premorem natančno puško, da »seže čez pol Barja«, kot pravi Bogdan in jo znam za silo uporabljati. Tako se vsake pozne jeseni, često že v zimo mučiva za srnjadjo, da je dobiva po številu in kakovosti kot treba. Oče Drpalež z Barja nama je s svojimi konji in »parizarjem« pri tem često v veliko pomoč. Tudi odstrel srnjakov imamo zelo strogo urejen, odrejen tako rekoč po imenih, tako dobro jih pozna Bogdan. Le na ta način se lahko postavimo s staležem, ki je znaten in s kakovostjo, da nam oboje zavidajo, kljub neposredni bližini modernega mesta. Je že tako, da brez pravičnih lovcev danes divje živečih živali sploh ne bi bilo več, vsaj v Evropi ne. Z izkupičkom za divjačino srnjad potem plačuje hrano svojim sovrstnikom v dolgih, težkih zimskih mesecih. Midva od tega posla seveda nimava niti grižljaja, še za dandanes tako drago strelivo ne. Kaj zato, če normalni, to je zgolj ekonomsko usmerjeni ljudje zavoljo tega v nas lovcih vidijo nekeake sumljive »navdušene trape«! Brez navdušenih trapov bi napredek sveta takoj obstal.

Pravemu lovcu lov pač ni pridobitna dejavnost, temveč posebna oblika globoke sreče, ki te nikdar več ne zapusti, če si le enkrat okusil njen notranji žar. Gojitveni odstrel srnjadi pa k tej sreči ne prispeva prida, vsaj meni ne, kajti često me postavlja pred težke moralne dileme. Tako na primer tale srnja žaloigra.

Bogdanu že dolgo ni šla v račun srna, stara kot zemlja. Vsa tršata da je in mladiča ima iz leta v leto šibkejšega. Prekanjena pa je tolikanj, da ji nikakor ne pride do živega; ona vselej vidi prva. Ali pa se postavi tako, da mu kaže le zadnjo plat in gleda čeznjo nazaj, kot da dobro ve, da se ji v tem položaju strela ni bati, potem pa na lepem bliskovito odskoči. Tako je bilo celih pet let, vse do lanske zime, do zadnjega lovnega dne na Silvestrovo. Tedaj pa jo je pogubila barjanska megla, njo in njenega zadnjega srnjačka.

Bogdan ju je vajenega očesa zagledal v megli ob Curnovcu sredi Barja, dve zabrisani senci v sivi kopreni. Megla nama je omogočila, da sva se prikradla na strelno daljavo. Potuhnili sva se v ščavje, ognjeno smrt pripravljeno na strel. A dolgo sva morala čakati, ves trd sem že bil od klečanja, ko se je končno iz meje počasi pomaknilo drobno srnje otroče. Vse klecavo in šibko je bilo, ko bi ob tem času moralo biti že močno, domala povsem odraslo, nared za trde zimske preskušnje. Za njim je mirno izstopila srna mati, z gobčkom ves čas v travi. Nista naju začutila. Otroče pa se je medtem odpaslo naprej v meglo. Če se odpase še srna, je zopet vse izgubljeno. Tedaj pa je Bogdan že odločil: »Sta že prava, končno smo skup! Najprej staro, brž, toda samo, če lahko garantiraš, da se ne bo niti zganila več. Le tako se bo mladič zatrdno vrnil iskat mater.« S tem je sicer vselej skrajnje strogi Bogdan izjemoma opustil pravilo, da mora mladič pasti prvi, potem šele mati vodnica, kajti v nasprotnem primeru se ob slabem zadetku utegne zgoditi, da odskočita oba, mati nekje žalostno konča, mladič pa ostane brez vodstva, zgubljen in izgubljen. Tega izjemnega Bogdanovega zaupanja moji krogli po domala dvajset letih skupnih izkušenj z njo nisem smel razočarati prav v tem odgovornem položaju. Najmanj kar bi doživel, bi bil gromovit pouk, kot ga ni deležen noben njegovih številnih pasjih varovancev.

Že zdavnaj sem se prisilil, da sem ob tem poslu miren, kolikor mi je sploh mogoče, saj je vsak strel namenjen samovoljni, nenaravni prekinitvi nekega življenja, pa naj je še tako potrebna. Je torej ali bi vsaj moral biti sila odgovorno dejanje. V ta namen sem mnogo strokovnih naporov posvetil znanju o strelu in streljanju. svojem in vseh lovcev, vse z enim samim namenom: divjad strela ne sme več slišati, tako bliskovito ji mora ugasniti plamen življenja.

Vse lepo, a tedaj vseeno nekako nisem mogel. Motila me je misel na drobceno postavico nekje v mlečni sivini pred srno, na njenega malega Bambija. Prijatelju so že omahovale roke z daljnogledom, ko je votli odmev končno najavil topi udar krogle v živalsko telo. Leglo je na mestu, brez giba. In res, mali srnin sinko se je kmalu pripasal nazaj k materi, kot da strela ni slišal. »Dobro! Še srnjačka, komaj za dobrega zajca ga bo,« je velel glas ob meni. Revše pa je v tem priskakljalo k materi in ji pričelo lizati že mrtvi obraz... Obupno, porazno! Nisem spravil novega naboja v cev, dokler mi ni pomagal Bogdan. Meglilo se mi je pred očmi, smrtonosni nitni križ je plesal kot obseden po drobnem bitjecu, začudenem nad nevajenim početjem matere. Samo sedaj ga ne polomi, sem se miril, samo pri tem ne. Končno je uspelo, križec se je umiril, pa je tudi sinček legel v rosno travo tako bliskovito, brez giba in bolečine kot mati pred njim. Ko sva skozi strupeno meglo molče prikorakala do njiju, sta ležala drug čez drugega, spokojno in vdano. Njuna žaloigra je bila končana.

Sredi veselega silvestrovanja tam v mokriških gozdovih pa sta me spet obiskala, vsa očitajoča, kaplja gorjupa v čašo življenja, prav opolnoči, ko je puška romala iz roke v roko in je krogla za kroglo spešila proti Mesecu v jasno nebo novemu letu 1966 v gromki pozdrav. Odsihdob ju ne morem pozabiti. In Bogdan tudi ne.

Po lovskem svetu

Na Finskem uplenijo poprečno sleherno leto: 100 000 kosov velike divje kurjadi, 150 000 kosov ruševčeve kurjadi, 50 000 jerebov, 45 000 belk, 250 000 rac in gosi, 180 000 zajcev, od tega 80 % planinskih zajcev, 7000 kosov losove divjadi, 25 000 lisic, milijon veveric, 35 rosomahov, 40 medvedov in 45 volkov. Pri lovu na losa mora lovec nositi rdečo čepico in sme streljati le z najmanj 10 g krogami in E₂₅ najmanj 250 mkg; izključene so svinčenke in krogle s celim plaščem. Inozemski lovec more dobiti lovno dovolilnico le, če se izkaže z lastno domačo lovsko karto. Svojih psov ne sme vzeti s seboj. Ob plačilu raznih taks mu policijska oblast izda 60-dnevno licenco za orožje. Za državne revirje je potrebna posebna lovna dovolilnica. Posredovanj za lovne prilike tam ni in si jih mora vsakdo sam poiskati.

Wild und Hund 7-1966, M. Š.

Lovsko gospodarstvo v SSSR ima največji dohodek od izvoza kožuhovine. V tem pogledu je Rusija največji dobavitelj svetovnega trga. V zadnjem času uplenijo na leto poprečno 80 do 100 milijonov kožuhov od kakih 40 vrst kožuharjev, v vrednosti 50

milijonov rubljev (rubelj = 13,88 N-dinarjev). Od skupnega plena je 15 % sibirskih veveric, 13 % lisic, 12,5 % pižmovk, 10 % polarnih lisic, 10 % soboljev, razen tega uplenijo letno okoli 80 000 kun, 2 milijona zajcev in planinskih zajcev, 30 milijonov tekunic, 18 milijonov krtov, 300 000 svizcev, 200 000 hermelinov, 150 000 sibirskih nork (močvirskih vider), 40 000 evropskih močvirskih vider in 200 000 dihurjev. Zaradi dolgoletne zaščite so se močno razmnožili parklarji (sajga, antilopa, los, navadna jelenjad, maral in drugi). Letni odstrel: losov do 40 000, sajga antilop do 300 000, srnjadi 60 000 kosov, divjih prašičev 35 000. Parkljasta divjad daje letno 12—20 milijonov ton mesa, s postranskim dohodkom okoli 25 milijonov rubljev za kože, rogove in drugo. Divje perjadi letno odstrele, po cenitvi, 50 do 60 milijonov, od tega polovico povodne. Poleg tega vrše intenziven odlov divjadi za izvoz in dvig lastnih staležev. Skupno daje lovno gospodarstvo SSSR letno okoli 120 milijonov rubljev. V lovskih kolektivih je kaka 2 milijona lovcev. Velikih lovskih gospodarstev je čez 1600 z več ko 100 000 poklicnimi lovci. Lovski kolhozi v Sibiriji goje tudi severne jelene, na severnih obalah tjulenje, v južnih predelih sajga antilope, jelenjad in pižmovke. V zahodni Rusiji je čez 6000 športnih lovskih organizacij z zakupljenimi lovišči.

Wild und Hund 7-1966, M. Š.

Foto J. Cernač

Škorci se poslavljajo pred odletom

Zopet je tu sezona škorcev, ko se zbirajo v mogočnih jatah, poletavajo nad griči in pod večer skupno odlete na prenočevanje v bližnje gozde. Ob Jakobovem, proti koncu julija, začne sonce mehčati grozdje po vinogradih in vinogradniki s tem prvim »jesenskim« dnem privlečejo s podstrešij klopote za preganjanje požrešnih škorcev, ki se kar v jatah zaganjajo na zoreče grozdje.

Vse leto so škorci pridno pobirali mrčes in sedaj prihajajo po plačilo. Desetletja so se kmetje s klopotci branili pred požrešneži, ki pa niso bili edini »berači« v vinogradih. Pridruževali so se jim še drugi sladkosnedneži, ose in sršeni pa kokoši, ki so jih viničarji že od nekdaj morali ob Jakobovem zapirati v kobače. Sicer je prišel strogi »outar«, strah otrok, z debelo bodičasto palico in piščalko in naredil red pod viničarijo. Na ozarrah vinogradov so se razvevale značilne jesenske rdeče in rumene rože, ponos viničark. Na drevesih ob viničariji so visele škornice, ki so z mladiči dajali ob prvih poletnih dneh okusno bržolo za nedelje. Kadar je zapihal veter, so zapeli klopotci, okrašeni z dolgim zelenim repom — metlo, da je klopotcu pomagala vzdrževati ravnotežje na visokem drogu. Ob hišnem vrtu je regljal še klopoteček, ki so si ga postavili otroci kot svoj godbeni instrument, vsi skupaj pa so preganjali vsiljive škorce, stare in mlade.

Nekaj let pred svetovno vojno so imeli po »gosposkih« vinogradih še visoke črne dimnike, iz katerih so streljali proti toči. Toda toča je vseno klestila po grozdju. Ker je bila vojska proti ledenim oblakom precej draga, so ta strašila polagoma izginila in danes se le še starejši spominjajo neenake borbe z gromi in bliski, ki v soparnih dneh sujejo uničujoč led na grozdje, pšenico, koruzo in sadje. Toda tudi idila s klopotci je minila, ker so si namesto njih izmislili med trtami nekakšne avtomatične puške, ki naj bi plašile škorce. Izkazalo se je, da se škorci navadijo tudi na te puške in zobljejo naprej. Ni več viničarjev, ki bi v zimskih dneh dolbli votla drevesa za škorčnjake in tudi ne mojstrov za klopote, jate škorcev

pa so narasle v cele oblake. Kar stemni se, kadar se v elegantnih zavojih poženo na vinograde ter se z vriščem in pišem usujejo na sladke jagode. Tedaj ni trsa, ki bi ga ne osrečil lačen rumenkast in vriščeč kljun, ki vztrajno zoblje, ne meneč se za klopote, ne za puškarjenje in ne za čuvaja, ki tudi straši s puško. Že v nekaj dneh so trte gole, oskubljenе in le prazni peclji štrle izpod širokih rumenečih listov, ko pridejo s puto in košarami pravi »berači«. Nedavno sem kot nevednež rahlo očital vinarskemu referentu radgonskega kombinata, da so lani najbrž malo pretiravali, ko so pisali, da so jim škorci pobrali tri vagone grozdja. »Kaj, tri vagone«, je prizadeto odvrnil, »dvanajst vagonov so nam požrli; saj nekaj vinogradov sploh nismo obirali, ker ni bilo kaj.«

Kje so časi, ko so Bleiweisove »Novice« pred sto leti prinašale dolge članke o koristnih pticah — škorcih in priporočale učiteljem, naj učencem polagajo na srce, da postavljajo po drevju valilnice za koristne ptice, zlasti za škorce. Podobno hvali škorce Fran Erjavec v svoji knjigi o pticah leta 1893, češ da pokončajo izredno mnogo mrčesa, vsako uro po 10 slinastih polžkov, dnevno 150 slinarjev...

Posebno zanimivost pri škorcih sem pa opazil sam, da se namreč pridejo jeseni pred odletom na jug posloviti od svojega domovanja. Ob lepih spominih na svojo mladost v Slovenskih goricah sem pred leti, ko so v naši ulici še

rasli divji kostanji, namestil več škorčnjakov. Saj so bili škorci prvi prijetni znanilci pomladi. Že februarja so se vrnili z juga in se sleherni leto vračali v ista gnezda. Izredno ljubki so bili, ko so se še na golih vejah šopirili s svojim brbljanjem in se jim je v soncu prelivala zeleno modra barva na perutih. Ko so se mladiči speljali — kar dvakrat na leto — jih ni bilo več blizu, ne starih ne mladih. Toda v pozni jeseni, ko so se zbirali za pot na jug, so naenkrat prifrčali tudi na naš kostanj ter tri dni in tudi več čebrijali okrog hišic, žvižgali na vse pretege, smukali vanje, prenočevali in končno odleteli — do zgodnje pomladi. To sem pripovedoval znancem — prijateljem ptic, pa mi niso verjeli. Letos sem pa v ruski knjigi Vitalija Biankija »V gozdu« našel ljubko »Poslovilno pesmico«, ki potrjuje moje opazovanje škorčjih navad: »Listje na brezah je skoraj povsem odpadlo. Na goli veji se žalostno pozibava škorčja hišica, ki so jo lastniki že zdavnaj zapustili. Nenadoma — čudna reč — priletela sta škorca. Samica je smuknila v hišico in tam nekaj brskala, samec pa je sedel na vejo, nekaj časa miroval, nato pa — zapel! Čisto tiho, ko da poje zase. Odpel je pesmico in utihnil. Samica je prišla iz hišice in brž odletela za jato in samec ji je sledil. Mudi se, kmalu se bo treba odpraviti na dolgo pot. Škorca sta se poslovila od hišice, kjer sta vzgojila mladiče. Nikoli je ne bosta pozabila in vrnila se bosta vanjo spet pomladi...«

Dr. Avgust Reisman

Zobovje jelena pred starostnim poginom in krn poslednjega odpadlega roga, visokega 9,5 cm z obsegom rože 22 cm — na Kočevskem 1966

Foto J. M. Mikec

Breneke torpedo-ideal

Zalezovati srnjaka v snežniških gozdih je pravo doživetje. V zavetu prastarih gozdov se skrivajo čudovite jase, polne tihote in romantike, pravi raj za mnogotero divjad. S prekaljenim lovцем Tonetom sva že prehodila precej travnikov in jas. Celo tam, kjer je bila posejana detelja, srnjaka ni bilo. Pač slab dan in divjad slabo izstopa. Mirno koračiva naprej. Počasi se mrači. Nad travo se razpleta tanka meglica. Na eni zadnjih jas Tonetu zastane korak. »Na travniku pod nama se pase«, dé. »Pa še pravi je«, pristavi, »videl sem ga že spomladi«. Prečkati sva morala približno 50 metrov gozda, da sva prišla do jase. Gozd je bil močno nastlan z dračjem in uporabljala sva vso veščino indijanskega zalezovanja, korak za korakom — neslišno. Najmanjši hrsk bi bil polom. Divjad, ki živi v tej tihoti, je mnogo bolj plašna. Končno sva se pritihovala na kakih 100 metrov. Tone ostane za menoj, sam se pa splazim še za nekaj metrov naprej za prvi grm. Veter je bil ugoden. Iz visoke trave sem videl le srnjakov hrbet. Pet minut sem držal puško pripravljeno na strel, srnjak pa še vedno ni pokazal svoje plati. Roka mi je že jela drhteti. Tedaj pa prečka grm, na drugi strani izstopi in se naenkrat pokaže v vsej svoji veličini. Na krepkem vratu je ponosno nosil bogato trofejo. Zazdelo se mi je, kakor da se pripravlja na odskok. Ta hip je bil zanj usoden in obležal je v ognju. Ležal je negiben in v čudoviti mračni tihoti mi je Tone podal zeleno vejico, da sem si jo prijetno ganjen zataknil za klobuk. Ko podrobno pregledava srnjaka, opaziva, da ima poleg vstrelne in izstrelne rane na plečih odbit še zgornji del levega uhlja in luknjo v levem stegnu. Po dolgem ugibanju, kako je to mogoče, sva prišla do sklepa, da je izstrellek prešel telo »mehko«, pri izstopu zadell rob lopatice ter se neposredno pod kožo razletel. Zato je bila pri izstopu za pest velika odprtina, krogla pa se je razletela pravokotno na smer strela. Le tako je lahko »šrapnel« oplazil še druge dele telesa. Tone je že 35 let lovec, pa kaj podobnega še ni videl. To je »ideal«!

Per

»Volkovi ali medvedi«

Letos prve dni v maju me je tovariš Viki obvestil, da so mu otroci prinesli nenavadnega mladčiča, ki da je ali mlad volk ali medved. Po opisu živalce sem pa spoznal, da gre za lisičke. Takoj sem šel na kraj, kjer je bila naj-

Foto J. Kenda

dena lisička. Tam je že prežal lovec Janko, da bi dognal, za katero žival gre, ko se bo vrnila stara. In res se je kmalu pokazala lisica. Odločila sva se, da poiščeva skot. V seniku pod podom sva našla še sedem nekaj dni starih lisičk. Že nekaj let se ukvarjam z jamarjenjem, brez nezmojljivega terierja ni uspeha. Nikoli pa še nisem našel tako številnega legla, navadno le tri do pet. Druga zanimivost pri tem skotu pa je, da je bilo vseh osem mladičev samcev.

Jože Kenda, LD Cerkno

Pravilo ni vedno pravilo

Izkušen lovec skoraj natanko lahko po obnašanju živali po strelu ugotovi, kam je bila zadeta. Pred leti pa se je zgodilo. Z izkušenim lovцем Tinčkom in psom Erom smo se vzpenjali po snežni strmini proti vrhu Begunjsčice. Snega je bilo do kolena in slepeča svetloba je sevala skozi oblake. Posamezne krpe megle so nam od časa do časa zastirale pogled. Znoj nama je močno silil izpod klobuka. Toda lovska strast ne pozna utrujenosti, ne ovir. Za precej strmim grebenom se Ero naenkrat postavi na zadnji nogi. Naša karavana se ustavi in Tinček reče, da so nekje v bližini gamsi. Veter je bil ugoden. Ko se je megla nekoliko razkadila, smo na kakih 70 metrov opazili kozla, ki je z vso vnemo razkopaval sneg po razpihanem parobku, da bi prišel do paše. »Ta pravi je! Kdo bo streljal?« »Daj ti«, rečem Tinčku. Ta položi na tla nahrbtnik in po vrhu klobuk. Prvi strel — kozel se sploh ne zgane, pri drugem strelu dvigne glavo. »Brž streljaj še enkrat!« In res je uspel, da je znova pritisnil. Kozel se zgrbi in počepne — »Čestitam!« Tinček pripomni: »Dobro jo je dobil —

tak strel, pravimo, je v mehko — kakor je gams tudi nakazal...« Zatem se žival zravna in mirno odkoraka v meglo. Na nastrelu zaman iščemo sledove krvi ali dlake. Našli smo pa rumeno lužo* na belem snegu — v pozdrav strelcu!

Per

* Če ni bila koza, ki je počepnila?!

Ur.

»Lovska pravičnost«

Iz dopisov smo med drugim zvedeli, da sta »agilna lovca«, ko sta odstrelila stari lisici, potisnila v lisičino vabo na trneku, da so jo sestradane lisičke pogoltnile in sta jih — kakor ribe — na tak nečloveški način izvlekla na dan. Ni dostojnih besed, da bi ožigosali to brezsrčnost. Zato opozarjamo vse lovske družine, če bi se kaj podobnega kjerkoli pojavilo, da tako, za lovce sramotno prakso v kali zatro in take nelovce za vselej onemogočijo.

Uredništvo

Iz lovske organizacije

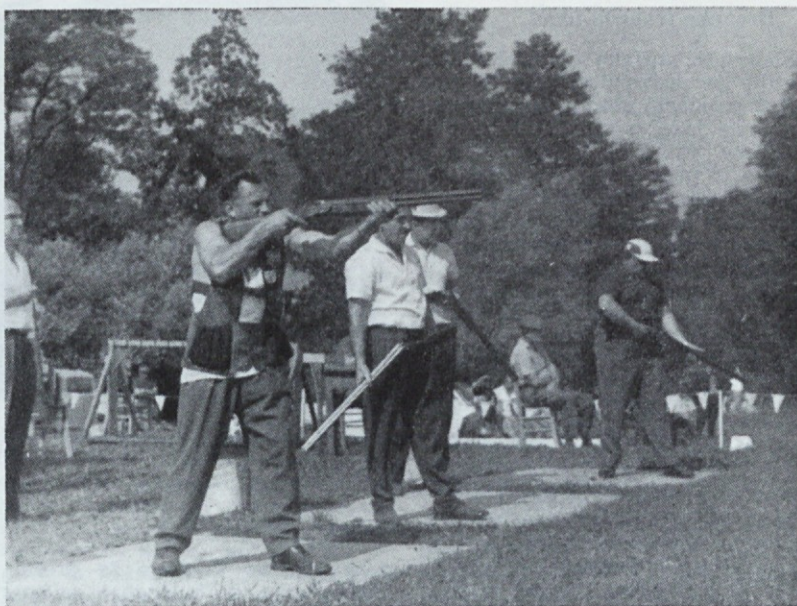
SVETISLAV STEFANOVIČ ODSTOPIL

Upravni odbor Zveze lovskih organizacij Jugoslavije (SLOJ) je 19. julija 1966 sprejel ostavko predsednika Zveze Svetislava Stefanoviča-Čeča in sklenil, da bo predsedniške posle vodil do skupščine Zveze general podpolkovnik Rudi Petovar.

Desetič za republiške naslove — tokrat v Ptuj

Izvedbo letošnjega strelskega tekmovanja za prvenstvo slovenskih lovcev je Lovska zveza Slovenije poverila LZ Ptuj, saj se je prav gotovo težišče lovskega strelstva premaknilo v ptujski okoliš. Agilni Ptujčani so si zgradili lepo strelišče z devetimi stroji in centralnim proženjem za streljanje na umetne golobe in uredili primerno strelišče za streljanje z malokalibrsko puško s tremi strelskimi mesti. Mnogo izkušenj pa so si pridobili s prirejanjem tradicionalnega prvomajskega streljanja.

V Ptuj smu 4. julija praznovali tudi majhen jubilej. Pred desetimi leti je bilo namreč na starem strelišču v Ljubljani prvo prvenstvo v streljanju na umetne golobe. Takrat je bilo vse skromno:

Strelja Marjan Ciber, ki si je po 10 letih zopet priboril mesto v ekipi LZ Ljubljana

strelišče, oprema, orožje — pa tudi rezultati. Pobudniki lovskega strelstva z dr. Benigarjem in Maričem na čelu, so svoj namen prav gotovo dosegli, saj se je lovsko športno strelstvo zasidrilo skoraj v sleherni družini. V letošnjih tekmovanjih pred republiškimi je npr. sodelovalo preko 1000 strelcev. Kvaliteta se je izredno zboljšala. Iz učencev smo postali učitelji in naši najboljši so v samem vrhu jugoslovanskih strelcev. Na lanskem državnem prvenstvu so

naši trije, iz štiričlanske ekipe, dosegli več zadetkov kot pri drugouvrščeni ekipi vsi štirje. Hitrejši napredek pa žal otežkočajo materialne težave. Saj slab zadetek velja strelca okoli 230 starih din, pa tudi dober še vedno najmanj 130. Najprej si mora strellec za nekaj sto tisočakov nabaviti primerno orožje, nato pa se sam »finansirati«. Prejšnja leta je Strelska zveza vsaj nekoliko pomagala reprezentantom, sedaj pa je še ta vir usahnil. Strelcem ostaja le navdušenje in zadoščenje nad lastnim uspehom.

Deseto jubilejno tekmovanje v lovskega športnem streljanju je v imenu gostiteljev pozdravil in otvoril predsednik LZ Ptuj tovariš Janko Vogrinec. Tekmovanje je bilo izvedeno v dveh ločenih disciplinah: streljanje na umetne golobe (dve seriji po 25 vrženih golobov) in streljanje na pomanjšano tarčo srnjaka z malokalibrsko puško na 35 m (10 strelcev). Prijavilo se je 36 strelcev iz 7 lovskega zvez za streljanje na umetne golobe ter 41 tekmovalcev za streljanje v tarčo srnjaka. Kot posebna disciplina se je ocenjevala tudi kombinacija za posameznike in ekipe.

Doseženi rezultati, posebno pri umetnih golobih so odlični. Presenetila je Zorčičeva »četa« iz Ptuja, ki je ekipi Ljubljane, zmagovalki vseh dosedanjih tekmovanj vzela primat. Odločil je Ptujčan Hlupič, ki je pogodil vseh 25 in tako ekipi priboril zmago.

Pri posameznikih je zanesljivo zmagal lanskoletni slovenski in jugoslovanski prvak Zadnikar,

Strelišče LZ Ptuj

zgrešil je le enega. S ponovnim streljanjem si je priboril drugo mesto Zorčič pred Rakušo, Hlupičem in Vrbincem. Od 100 golobov je zgrešil le štiri. Na odlično šesto mesto se je uvrstil Mihev iz Krškega. Mariborčan Rajh je bil v svoji običajni formi, vedno odličen — nikoli najboljši. Dimic in Vinkoleto sta streljala pod svojimi zmožnostmi. Kar je lani zadostovalo za peto mesto, letos ni za deseto. K izrednim uspehom so verjetno pripomogli tudi ugodni strelski pogoji in sorazmerno majhen izstrelni kot levih in desnih golobov.

Uspehi:

Posamezniki — Umetni golobi (od 50 možnih)

1. Zadnikar J., (Lj.)	49
2. Zorčič O., (Pt.)	48 + 24 + 23
3. Rakuša R., (Pt.)	48 + 24 + 20
4. Hlupič M., (Pt.)	48 + 23
5. Vrbinc J., (Lj.)	48 + 22
6. Mihev L., (Krš.)	44
7. Rajh Z., (Mrb.)	43
8. Dimic P., (Lj.)	43
9. Vinkoleto, (Kp.)	42
10. Rakuša F., (Pt.)	41

Kombinacija

(%o zadetih golobov + %o doseženih krogov)

1. Zadnikar J., (Lj.)	98 %o	93,4 %o	... 95,7 %o
2. Vrbinc J., (Lj.)	96 %o	94,2 %o	... 95,1 %o
3. Dimic P., (Lj.)	86 %o	94,2 %o	... 90,1 %o
4. Hlupič M., (Pt.)	96 %o	82,5 %o	... 89,3 %o
5. Mihev L., (Krš.)	88 %o	86,7 %o	... 87,3 %o
6. Zorčič O., (Pt.)	96 %o	68,4 %o	... 82,2 %o
7. Lipovšek F., (Mrb.)	78 %o	84,1 %o	... 81,2 %o
8. Makuc E., (Mrb.)	76 %o	85,0 %o	... 80,5 %o
9. Rakuša F., (Pt.)	82 %o	77,5 %o	... 79,7 %o
10. Rakuša R., (Pt.)	96 %o	61,7 %o	... 78,8 %o

Ekipe:

Umetni golobi (dosegljivih 200 zadetkov)

1. Ptuj	180 zadet.	90,0 %o
2. Ljubljana	176 zadet.	88,0 %o
3. Maribor	152 zadet.	76,0 %o
4. Murska S.	148 zadet.	74,0 %o
5. Kranj	131 zadet.	65,5 %o
6. Krško	130 zadet.	65,0 %o
7. Novo m.	121 zadet.	60,5 %o

Tarča srnjaka (dosegljivih 480 krogov)

1. Ljubljana	404	84,10 %o
2. Kranj	396	82,50 %o
3. Maribor	352	73,33 %o
4. Ptuj	343	71,45 %o
5. Krško	339	70,62 %o
6. Novo mesto	323	67,29 %o
7. Murska Sobota	244	50,81 %o

Kombinacija

1. Ljubljana	(88,00 %o + 84,16 %o)	86,08 %o
2. Ptuj	(90,00 %o + 71,45 %o)	80,72 %o
3. Maribor	(76,00 %o + 73,33 %o)	74,66 %o
4. Kranj	(65,50 %o + 82,50 %o)	74,00 %o
5. Krško	(65,00 %o + 70,62 %o)	67,81 %o
6. Novo mesto	(60,50 %o + 67,29 %o)	63,39 %o
7. Murska Sobota	(74,00 %o + 50,81 %o)	62,40 %o

Janez Bulc

Zoltan Rajh — vedno odličen
nikoli prvi

Organizacija tekmovanja je bila dobra. Prirediteljem so otežkočale delo tiste Zveze, ki se niso držale predpisanega roka za prijavo, nemalo pa tudi Lovska združba iz Ljubljane, ki je tri dni pred tekmovanjem sporočila, da pravočasno naročenih nabojev zaradi pomanjkanja čepov, ne more dobaviti. Na pomoč je priskočilo podjetje Kamnik, ki je v enem dnevu izdelalo dobre naboje.

Po končanem tekmovanju so bili razglašeni uspehi in podeljeni pokali, plakete, diplome in nagrade.

Prvomajska tekma v Ptuj vedno bolj vroča

Vsako leto se za praznik dela 1. maj v Ptuj zberejo strelci na umetne golobe iz vse Slovenije. Tu naj bi pokazali svojo strelsko veščino že na začetku strelske sezone. Po uvodnih ceremonijah in razdelitvi spominskih nagrad se je letošnje prvomajsko tekmovanje tudi praktično začelo. Kljub velikemu številu nastopajočih, 40 strelcev, in majhnemu strelišču, je bila organizacija zelo dobra, za kar gre vsa pohvala prireditelju. Program je predvideval streljanje na 50 golobov (2 × 25). Že po končani prvi seriji je bilo čutiti, da bo borba za dober plasma ekip kakor posameznikov izredno srdita. Kot vedno do sedaj so bili tudi tokrat strelci Ljubljane glavni favoriti. Toda po prvi seriji so ptujski strelci ekipo Ljubljane prehiteli za 4 golobe. V drugi seriji so strelci Ljubljane zopet prehiteli Ptujčane za 3 golobe in le rutina je odločila ekipnega zmagovalca. Vsekakor pa so strelci iz Ptuja tik pred največjimi uspe-

Predsednik LZ Ptuj Janko Vogrinc izreka priznanje Milanu Hlupiču, LZ Ptuj

Vse foto J. Zadnikar

hi. Tudi strelci drugih ekip so pokazali viden napredek, saj so vse do 20. mesta dosegli prav lep preček 70 %, kar je bilo še pred nekaj leti za večino nedosegljivo. Kakor kaže, je v množičnosti in kvaliteti napravljen korak naprej. Le izostanek strelcev iz zibelke slovenskega strelstva na glinaste golobe, t. j. področje LZ Pomurje, ni bil na mestu. Tekmo je zelo dobro sodil dolgoletni strelec, član drž. reprezentance v streljanju s kroglo, Franc Planinc.

Rezultati ekip:

- I. Ljubljana (Dimic, Vrbinc, Zadnikar, Gostiša) 176 od 200;
- II. Ptuj A 173;
- III. Maribor 148;
- IV. Ptuj B 146;
- V. Kog 143;
- VI. Vinski vrhovi 73.

Posamezno:

1. Jože Zadnikar — Ljubljana, 49 + 25;
2. Peter Dimic — Ljubljana, 49 + 24;
3. Jože Vrbinc — Ljubljana, 45;
4. Rudi Rakuša — Ptuj, 44;
5. Otmar Zorčič — Ptuj, 43;
6. Franc Lipovšek — Maribor, 43;
7. Mirko Korošec — Ptuj, 43;
8. Milan Hlupič — Ptuj, 43;
9. Laci Kranjec — Kotoriba, 41;
10. Mirko Tomanič — Ptuj, 40.

J. Zadnikar

Nova lovska koča

Po statističnih podatkih je imelo vseh 423 lovskih družin Slovenije konec lovskega leta 1964/65 skupno 236 lovskih koč. Nekatere od teh služijo lovskogospodarskim

činska skupščina Tržič dodelila lovski družini brezplačno. Dograjena in opremljena je družino stala 1 700 000 S-din. Posebej za koč so člani družine prispevali v denarju in materialu 285 000 S-din, razna podjetja pa 262 000 S-din. Poleg tega so člani pri gradnji delali 1127 ur — pri čemer čas za prehojeno pot in opravke ni štet — kar predstavlja vrednost najmanj 450 000 S-din. Koča ima spodaj kuhinjo in obednico, zgoraj pa sobo s sedmimi ležišči.

Na dan otvoritve so člani LD, njihovi svojci in gostje preživeli več prijetnih ur pred novo koč. Za kosilo pa je poskrbel lovec z belim predpasnikom, ki je za vse navzoče v kotlu odlično pripravil srnjaka v omaki.

-elf-

Foto F. Cvenkel

Jubilanti

Urednik ing. Mirko Šušteršič beleži 12. sept. t. l. svojo 75-letnico in 20 let uredniškega dela pri našem glasilu. Od mladih nog je bil lovec v šoli svojega očeta, nekdanjega znanega lovca na Gorenjskem. Od svojega tridesetega leta, ko si je kot poklicni gozdar nabral iz lovskih literatur dokaj teoretičnega lovskega znanja in lovske prakse kot upravitelj velikih lovišč, je zvest sodelavec v našem glasilu in pozneje, kot veščak v lovstvu in jeziku, urednik, ki je do danes spretno prepeljal naš tisk skozi vse težave. Njegova zasluga je, da je po štiriletnem kulturnem molku med sovražno okupacijo, po osvoboditvi ko se je srečno vrnil iz

pekla Dachauskega-Allachskega taborišča, zbral »raztresene lovske ude« in zopet obudil LOVCA. Le z neomejeno predanostjo in zavzetostjo za naše lovstvo in z njemu lastno žilavostjo je mogel sam obvladati veliko uredniško in organizacijsko delo. Saj je bila njegova služba in glavno delo pri tedanjem ministrstvu za gozdarstvo, kjer je organiziral in vodil oddelek za urejanje gozdov in za lovstvo. Tedaj je izvršil prvo splošno cenitev lesnih zalog vseh slovenskih gozdov, v lovstvu pa položil temelje socialistične lovske organizacije z lovskimi družinami in izvedel prvo razmejitev lovišč, na podlagi začasnih lovskih predpisov, ki so bili v bistvu tudi nje-

govo delo. Prvič je uredništvo prevzel z letom 1936. Kako delo je izvršil zgolj v 20 letih uredništvovanja, nam bo jasno če vemo, da je pod svinčnikom njegove roke izšlo 240 zvezkov glasila na ca. 8000 tiskanih straneh, in da je za sleherni zvezek moral pregledati, popraviti in po večini predelati 50–80 strojnih strani. V veliki meri je njegova zasluga, da imamo lovci že dokaj prečiščeno izrazoslovje, ki ga je urednik izoblikoval s svojim posluhom za naš jezik. Saj je branje njegovih lovskih spisov užitek. Niso ga zlomile tegobe in strahote vojne in internacije in še danes je neutrudno v uredniškem delu. Mnogo je še, kar bi bilo treba omeniti iz njegovega delovanja. Za enkrat pa naj bodo te skope vrste skromno priznanje jubilaru uredniku za vse njegovo veliko delo na lovskem polju z iskreno željo, da bi

vsem lovcem v korist njegova roka še dolgo tako krepko vodila uredniški svinčnik.

Bralci

Mirko Mikša 60-letnik, je dolgoletni funkcionar LD »Hum« Celje, ima za seboj 36 let požrtvovalnega dela v lovstvu. Je skrben gospodar lovske družine, ves prosti čas posveča gojitvi in varstvu divjadi. Za njegovo požrtvovalno delo je bil odlikovan z Znakom za lovske zasluge. Jubilaru in dobremu lovskemu tovarišu iskreno čestitajo z željo, da bi bil še nadalje tako mladeniško delaven v vrstah našega lovstva.

Člani LD »Hum«, Celje

Umrli

Rudi Čubrilo. Dne 8. marca 1966 je bolezen mnogo prezgodaj pretrgala življenje našemu drageму Rudiju, članu LD Gorica, človeku s široko odprtim srcem in veliko dušo. Borec je bil od leta 1941 in nosilec Spomenice. Kot pravičen lovec, ljubitelj in zaščitnik divjadi je bil ves čas bivanja v Novi Gorici član upravnega odbora LZ Gorica, v letih 1959–63 pa predsednik LZ Gorica — prav v času graditve lovskega doma v Novi Gorici. Bil je tudi član upravnega odbora Lvske zveze Slovenije. Goriški lovci smo s teboj izgubili iskrenega lovskega tovariša, ki ga lovski rog gabrijelovega pogona ne bo več priklical na zborna mesto. Naj ti bo lahka svobodna goriška gruda ob zeleni Soči!

Člani LD Gorica

Rihard Kraupner, član LD Grmada Celje, je v 75. letu starosti dočrpel. Pokojnik je bil v času pomembnevanja Celja in okolice zaveden narodnjak, ki se je z vso predanostjo boril za narodne pravice in kot lovec po srcu in duhu tudi za slovensko lovstvo. Njegova hiša je bila torišče slovenskih lovcev, kjer so se shajali na posvete in iskali nasvete, saj je bil izkušen lovec in mnogo let odličen lovovodja ter požrtvovalen delavec na vseh lovskih prireditvah. Tudi v kinologiji je uspešno deloval in

vzredil in vzgojil mnogo dobrih gončev. Bil je iskren in šegav lovski tovariš, priljubljen in spoštovan vsepovsod. Naj mu bo svetel in časten spomin!

LD Grmada Celje

Slavko Papež, član LD Grmada Celje, upokojeni sodnik celjskega okrožnega sodišča je 70 let star preminul. Bil je vever in šegav lovski tovariš, ki ga ohranimo v lepem spominu!

LD Grmada Celje

Lovska kinologija

Pomladanska preizkušnja ptičarjev lovske zveze Murska Sobota, dne 16. in 17. aprila 1966

Udeležba na tej preizkušnji je presegla vsa pričakovanja. Javilo se je 33 vodnikov s svojimi ptičarji. Na to ni bila pripravljena niti LZ Murska Sobota, še manj pa organizacija DLP, ki je poslala le enega sodnika.

Prireditvev je bila s strani LZ dobro pripravljena, vreme z rahlim dežjem tekmujočim ni bilo naklonjeno; vlaga je motila zlasti mlajše pse.

Od privedenih psov je bilo 6 ptičarjev, poleženih 1964, ki so bili preizkušeni po pravilniku za starejše pse, vsi drugi pa po pravilniku za spomladansko vzrejno preizkušnjo.

Pred preizkušnjo je bilo opravljeno telesno ocenjevanje; 17 psov je prejelo prav dobro, 13 dobro, 3 zadostno. Ocenjen je bil tudi en lovski terier, ker njegov vodnik ni bil obveščen o preizkušnji jamarjev, 3. aprila.

Uspehi:

A. Pomladanska vzrejna preizkušnja

1. BISTRA Mursko Soboška RMPki 2228, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Veren, Murska Sobota. Temperamentna, že umirjena kratkodlaka ptičarka je pokazala odlično zasnovo — 121 točk, I a.
2. ARNO Ledavski RMPos 150, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Janez Drvarič, Murska Sobota. Močni ostrodlaki ptičar je pokazal lepo hitrost in izredno vztrajnost — 120 točk, I b.
3. BORA RMPki 2214, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Smodiš, Rankovci 26, p. Tišina. Ta kratkodlaka močna ptičarka je pokazala primerno hitrost, dobro vztrajnost. Dobro se je okoriščala z vetrom — 109 točk, I c.
4. ASTRA Šalinska RMPki 2201, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Miha Pušenjak, Kamenščak 11, p. Ljutomer. Kratkodlaka ptičarka je drugič pokazala dobro zasnovo — 108 točk, I d.
5. AJDA Ledavska RMPos 152, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Janža, Predanovci, p. Puconci. Ta skladno zgrajena ostrodlaka ptičarka je v predmetih zasnove povsem ustrezala, v priučenih predmetih pa manj — 102 točki, I e.
6. BIČ RMPki 2312, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Lanjšček, Murska Sobota, Kidričeva 59. Ta temperamentni ptičar

v stoji in natezanju še ni utrjen, v drugih zasnovah je pozitiven — 102 točki, I f.

7. AS Ledavski RMPos 151, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Benko, Brezovci 35, p. Puconci. Ta ostrodlaki ptičar je v zasnovi zrel, le po sledu zdravega zajca ni povsem ustrege — 101 točka, II a.

8. ARAP RMPki 2270, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Lanjšček, Rogašovci 15. Ta ptičar je še nesiguren pri delu, nima vaje — 98 točk, II b.

9. BEG RMPki 2311, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Karel Kološa, Murska Sobota. Mladi ptičar je še premalo šolan — 96 točk II c.

10. AREKS RMPki 2271, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Boldižar, Murska Sobota. Leto star, skladno zgrajen, zelo hiter in vztrajen ptičar je premalo šolan, brez apela — 95 točk, II d.

11. BEBA Hraščiška RMPki 2263, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Golenko, Ljutomer, Ormoška 17. Ta prikupna ptičarka je premalo šolana, sicer delno zadovoljiva — 92 točk, II e.

12. ALI Ledavski RMPos 149, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Jože Zelko, Moščanci 34, p. Mačkovci. Ta pravilno negovani, hitri in vztrajni ostrodlakar je premalo šolan — 91 točk, ker je v stoji odpovedal, ni dosegel II. ocene.

13. ASTA Šalinska RMPki 2200, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Vaupotič, Lukovci 19, p. Križevci pri Ljutomeru. Ptičarka je v zasnovi pozitivna, a premalo šolana — 89 točk, III a.

14. BISTRA RMPki 2213, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Čuk, Slatina Radenci 27 b.

Pregled pred preizkušnjo

Foto Vl. Pleničar

Srednje živahna ptičarka s povprečnimi zasnovami, premalo šolana — 87 točk, III b.

15. ARON Šalinski RMPki 2198, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Joško Filipič, Lukavci 59, p. Križevci pri Ljutomeru. Živahni ptičar z ustreznim nosom, sicer povprečen v zasnovah, premalo šolan — 83 točk, III c.

16. BOJ Hraščiški RMPki 2262, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Martin Peterka, Beltinci 292. Ta prikupni ptičar je rezal veter in z vitkim nosom nakazoval divjad; prave stoje ni pokazal — 79 točk, III d.

17. BIS RMPki 2315, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Alojz Jureš, Murska Sobota, Tomšičeva 20. Pes brez temperamenta, brez lastne volje — 75 točk, III e.

18. ERLA Bratonska RMPki 2333, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Jože Lutar, Nedelica 142, p. Turnišče. Premalo šolana psica — 66 točk.

19. DINA Bakovska RMPki 2285, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Elimir Kرانجec, Peskovci 22, p. Šalovci. Nešolana ptičarka — 60 točk.

20. DIK Bakovski RMPki 2284, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Ernest Kovačec, Petrovci. Nešolan ptičar — 57 točk.

21. ARAN RMPki 2269, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Vlado Šeruga, Murska Sobota, Prešernova ul. Tudi ta ptičar je premalo šolan — 56 točk.

22. BEG Hraščiški RMPki 2260, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Jože Bedek, Noršinci 22, p. Martjanci; ni bil preizkušen.

23. EGO Bratonski RMPki 2330, telesna ocena zadostno, lastnik in vodnik Janez Vučkič, Rakičan 21; ni bil preizkušen.

24. ASTRA RMPki 2272, telesna ocena dobro, lastnik Viktor Novak, Kušanovci 45, p. Mačkovci; ni bil preizkušen.

25. AGI RMPki 2271, telesna ocena dobro, lastnik Bela Zrinjski, Moščanci 59, p. Mačkovci; ni bil preizkušen.

Ptičarji pod štev. 22, 23, 24 in 25 niso bili preizkušeni, ker so vodniki z njimi predčasno odšli. Pes BEG Hraščiški ima prav dobro telesno oceno in bi ob pozitivni oceni zasnove prišel v poštev za plemenjaka. Isto velja za ptičarko ASTRO pod št. 24, ki je komaj leto dni stara. Vodniki naj zamujeno nadoknadijo do jesenske vzrejne preizkušnje v oktobru letos.

B. Pomladanska preizkušnja (starejši psi)

1. ANDA Hraščiška RMPki 2184, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Stanko Sadar, Beltinci 48. Ptičarka je v predmetih zasnove pokazala prav dobro zrelost, v priučenih predmetih je pomanjkljiva — 102 točki, III a.

2. RIKA Veščiška RMPki 2189, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Aleksander Šiftar, Murska Sobota, Stefana Kuzmiča 38. Ta ptičarka ima zadovoljive zasnove; nešolana — 93 točk, III b.

3. ADA JRPki, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik Jože Šadel, Rakičan. Ptičarka v zasnovi zadovoljiva; nešolana — 92 točk, III c.

4. BAS (Ducek) RMPos 104, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Gregor, Lendava, Spodnja ulica 9. Ta prikupni ostrodlaki ptičar ima prav dobro prirojeno zasnovo, a je v priučenih predmetih popolnoma odpovedal — 89 točk, III d.

5. RANDA RMPki 2019, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Stanko Kovačič, Gornja Radgona, Lackova 13. Nadvse živahna psica ima prav dobro zasnovo; v priučenih predmetih je odpovedala — 87 točk, III e.

6. BOR Veščiški RMPki 1813, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Štefan Bertalančič,

Krajna št. 6, p. Tišina. Telesno zelo močni ptičar je izredno vztrajen, v drugih predmetih zasnove zadovoljiv; v priučenih predmetih je popolnoma odpovedal — 80 točk, pohvalno priznanje.

LORD RMPki 2238 in LIDA RMPki 2240 s telesno oceno zadostno.

Skoraj vsi vodniki so vztrajali do konca in bili navzoči ob razglasitvi uspehov.

Lovska zveza je pripravila nekaj praktičnih daril za vodnike, katerih psi so dosegli nad 100 točk. Zahvaljujem se vsem sodelavcem, ki so pripomogli, da je tako množična preizkušnja uspela.

Ivan Caf, sodnik

Jesenska tekma ptičarjev

Jesenska vzrejna tekma ptičarjev bo dne 8. in 9. oktobra 1962 v lovišču »Ljubljansko polje — Rožnik«. Sestanek tekmovalcev je v soboto, dne 8. oktobra 1962 ob 14. uri v gostilni J. Kačič na Tivoli cesti; dne 9. oktobra 1962 pa ob 7.30 uri v gostilni »Ruski car« na Ježici.

Pri jesenskih tekmah zapažamo, da se mladi lovci-vodniki premalo posvečajo učenju svojega psa. Mnogi niti ne poznajo vseh disciplin, ki se zahtevajo na preizkušnji.

Discipline na jesenski vzrejni tekmi ptičarjev so:

1. Nos (kakovost); 2. Iskanje (način); 3. Stoja; 4. Natezanje; 5. Histrost; 6. Vzrajnost; 7. Vleka s pernatostjo divjadjo; 8. Ubogljivost; 9. Vzdržnost pred zajcem; 10. Strelomirnost; 11. Obnašanje v pričo odletele pernate divjadi; 12. Prinašanje dlakaste divjadi; 13. Prinašanje pernate divjadi; 14. Vleka z zajcem; 15. Vodljivost na jermenu; 16. Šarjenje v ločju; 17. Šarjenje v ločju za izpuščeno raco; 18. Prinašanje iz globoke vode; 19. Davljenje lisice ali mač-

ke; 20. Ustavljanje lisice ali mačke.

Mnogo psov odpove na vlekah dlakaste in pernate divjadi. Površno učenje se zelo maščuje pri praktičnem lovu. Važna pri šolanju je vleka z zajcem in jerebico! Dlakasto in pernato divjad mora pes tudi prinesiti in jo vodniku na povelje sede oddati. V vodo mora iti pes z veseljem, šariti v ločju in prinašati raco z globoke vode. Ko prinese plen, se ne sme otresti, dokler plena ne odda vodniku, in to tudi sede.

Važna je tudi preizkušnja na roparice. Tekma mladega psa ni nič več in nič manj kakor lov s ptičarjem, pod kontrolo kinoloških sodnikov. Sodniki bodo ocenjevali to, kar bodo videli pri delu šolanega psa.

Tekme se lahko udeležijo vsi psemški psi ptičarji, ki so vpisani v register mladih, oziroma ki imajo rodovnik. Izključeni so bolni psi in psice, ki se gonijo. Vodnik psa mora prinesiti k tekmi puško s primernim številom nabojev. Vsak udeleženec se obveže pokoriti se odredbam vodje tekme. Kdor želi prijaviti psa za zgoraj navedeno tekmo, naj to sporoči ljubstvu prireditelja: Lovska zveza Ljubljana, Ljubljana, Župančičeva 9/II.

Lovci, ki se bodo udeležili preizkušnje psov ptičarjev kot gledalci, bodo mnogo pridobili in izpopolnili svoje znanje v šolanju in vodenju svojega štirinožnega prijatelja.

Društvo ljubiteljev ptičarjev

Tekma španjelov

Mladinska tekma in tekma starejših španjelov bo 16. oktobra 1966, in sestanek tekmovalcev 16. oktobra ob 7.30 uri v gostilni »Ruski car« na Ježici.

Mladinska tekma in tekma starejših španjelov zahtevata za ugotovitev prirojenih lovskih zasnov naslednje preizkušnje.

1. Nos; 2. Glasna gonja zajca ali druge dlakaste divjadi; 3. Zasnova za šarjenje; 4. Zanesljivost po sledu; 5. Volja za delo po sledu; 6. Način šarjenja; 7. Strelomirnost; 8. Vidljivost; 9. Veselje do vodnega dela; 10. Veselje do lova. Grmovje z bogato podrastjo je mali divjadi najboljše skrivališče. Šarivčeva naloga je, da vse temeljito preišče in divjad pred lovcom spodi. Zato mora imeti dober nos, ki je najvažnejši tako pri ptičarju kot pri šarivcu. Obenem mora znati temeljito in sistematično preiskati teren; to je večini šarivcev že v precejšnji meri prirojeno. Pomanjkljivosti se dajo

odpraviti s šolanjem in vztrajno vadbo.

Praksa kaže, da je s šolanjem šarivca treba začeti prej kot s šolanjem ptičarja.

Od šarivca zahtevamo, da vsako divjad nakaže z lajanjem. Nemi šarivci niso zaželeni. Pri parjenju in vzreji jih je najbolje izločiti. Če hočemo s šarivcem uspešno loviti, ga moramo naučiti iskanja — šarjenja v doseg puške. Pes, ki uhaja iz strelne razdalje, je za lov neprikladen. Temu se po navadi pridruži še druga slaba lastnost, nesistematično in površno iskanje. Tudi šarivce uporabljamo za prinašanje divjadi. Zato je vodnikova naloga, da ga nauči zanesljivo prinašati vse vrste pernate in manjše dlakaste divjadi. Ker težje divjadi ne more prinesiti, ga je treba naučiti, da v takem primeru prikličje vodnika z lajanjem.

Če smo šarivca naučili lajati pri težji divjadi, ki je ne more prinesiti, bo prav gotovo oblažal tudi vsako obstreljeno veliko divjad. Šarivec mora znati izdelati sled tudi na jermenu, če naj ga uspešno uporabljamo za lov. — Iz knjige »Ptičarji in šarivci«, ki jo dobite pri Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/II.

DLP

Mednarodna razstava psov v Torviscosi (Italija) 29. 6. 1966

Po treh letih premora smo se spet korajžno odpravili v svet s tremi španjeli naše družinice »Soča«, — na mednarodno razstavo psov v Torviscoso (Udine) Italija.

Najprvo naj napišem, kar se mi je vtihotapilo v spomin med vožnjo do meje v udobnem avtu:

Mednarodna razstava psov v Opatiji leta 1953. V posebnem vagonu za razstavljalce iz Slovenije. Živahna družba istrskih gonilcev, ptičarjev, šarplanincev, volčjakov, terierjev in mojih treh španjelov. Izstop na postaji Matulje. Prevoz do Opatije z avtobusom. Kaj še! Avtobus prevaža le dvonožce! Zato vsa družba korajžno peš navzdol po bližnjih kamnite strmine! Dolga, utrudljiva pot, s psi na vrvciah in torbo z opremo pod pazduho. Soparica, nikjer vode. Končno, s precejšnjo zamudo na razstavišču na Lidu, na koncu Opatije. Mi trudni, psi upehani z visečimi jeziki, vsa družba klavrna. Pa že je bil čas, da smo šli v določene ringe pred sodnike... Popoldne, ko je bil obisk razstave najživahnejši, se nenedoma usuje divja ploha. Boksi brez kritja, ljudje brez zaščite, razstavišče (igrišče za tenis) hipoma pod vodo, vesoljni potop! Kmalu pa spet prav nedolžno prisije sonce — toda vse skupaj je

izgledalo kakor po »mesarskem klanju« ob Ajdovskem gradu. O vrnitvi do Matulj imam zgolj medel spomin na neznansko gnečo v avtobusu, ki nam ga je priskrbel Odbor razstave. Ponoči prihod z vlakom v Postojno, kjer ni bilo ne možnosti ne milosti za prenočitev. Z dobro podkupnino drugo jutro srečna vrnitev z avtobusom domov.

Ob teh spominih in prav zaradi njih smo še z večjim užitkom ob udobni vožnji z avtom drseli po krasni cesti v Furlaniji. V zgodnjem jutru je žarela sočna ravnina v soncu. V živih barvah so valovila okoli nas skrbno obdelana polja, slikovite brajre, travniki, pisana naselja z vrtovi, polnimi cvetja.

Torviscosa, sodobno obširno naselje, najmodernejši objekti tovarne Saici-Snia Viscosa s prekrasnim parkom, kjer je bila pripravljena mednarodna razstava 265 vpisanih psov najrazličnejših pasem. Pogledam v katalogu sekcije šarivcev, 23 španjelov, od teh 17 iz najvažnejših psarn Italije in Francije. Zgrabil me je strah, kaj bo uboga Psarna »Soča« proti tej eliti!

Ko spravim v red svoje španjelčke in jih namestim v določene bokse v prijetni senci zelenja, grem malo na »ogled« k »sošedom«, ki s polno paro še češejo, pulijo, krtačijo, brizgajo s »Hair Spray« dlako in mažejo gobčke svojim elitnim psom, čeprav so že prišli brezhibno umetniško pripravljeni.

V mrzličnem in živčnem stanju smo pričakali poziv po zvočniku, da pripeljemo španjele v ring št. 3 pred sodnika Conte Dott. Carlo Brasavola de Massa (tip kakor naš all round sodnik tovariš Drenig). Živci razstavljalcev pod visoko napetostjo. Med gledalci zanimanje in občudovanje. Pozneje, ko smo dobili ocene, smo videli, da je bil ob tolikšni in taki konkurenci kar lep uspeh za Psarno »Soča«: zlata in srebrna medalja za odrasla in bronasta s pohvalo za mladinko. Vrhu tega še lep spominek — štirioglate posodice iz keramike z grbom mesta Torviscosa.

V popoldanskih urah, ko sem sedela v prijetni senci poleg boksov »Soških«, sem malo pregledala katalog in s trpkim občutkom ugotovila, da sva z Ivanom Kupčičem iz Slov. Bistrice (s krasnim kraškim pastirjem) edina zastopnika jugoslovanske kinologije. Kje so drugi naši ptičarji, poentri, istrijanci, edinstveni šarplaninci, ki bi lahko uspešno tekmovali z italijanskimi lovskimi psi? Od časa do časa sem slišala obiskovalce, ki so spraševali, kje so drugi jugoslovanski psi, za katere se

prav posebno zanimajo furlanski lovci, kot sosedje Slovenije, kjer že tretje leto ni nobene razstave psov.

Udeleženci razstave Torviscosa, poleg domačih italijanskih, so se pripeljali in prileteli iz Francije, Švice, Holandske in Nemčije, skupno 39 priznanih psarn in precej zasebnih.

Razstava je bila v vsakem oziru odlično organizirana, tako glede na udobnost razstavljalcev in psov, kakor tudi glede na red, čistočo in nepristranost ocenjevanja. Razstavni odbor zasluži za svoje delo in prizadevanje vse priznanje in pohvalo.

Anda Grabrijan

Občni zbor in 40-letnica Kluba ljubiteljev jamarjev

V soboto 2. aprila t. l. se je vršil občni zbor Kluba, ki je hkrati proslavil svojo 40-letnico. Navzočih je bilo 32 članov.

V svojem poročilu je dolgoletni predsednik Teodor T. Drenig seznanil člane z razvojem in delom kluba od njegove ustanovitve, 4. marca 1926, do danes. Omenil je med drugim, da je Klub priredil doslej zelo uspelo medrepubliško tekmovanje pri Čateških toplicah. Zato je predlagal, da bi tudi letos priredili mednarodno tekmo jamarjev, ker je zanjo veliko zanimanja v inozemstvu. Do sedaj je imel Klub med svojimi psi enega mednarodnega prvaka in enega državnega prvaka. H koncu poročila je ugotovil potrebo po stalnih umetnih rovih v več krajih Slovenije, ki naj bi jih zgradili po enotnem načrtu ing. Marjana Cvenkla.

Tajnik Kluba je podal podrobnejše poročilo o delovanju in stanju Kluba v preteklem letu.

Nato je delegat in podpredsednik Kinološke zveze Slovenije in predsednik DLP Vladimir Pleničar izročil Klubu odlikovanje Kinološke zveze Slovenije, Red za zasluge I. stopnje ter Zlati znak DLP za 40-letno uspešno sodelovanje. Zatem je predsednik predlagal, da Klub imenuje Društvo ljubiteljev ptičarjev in njegovega zaslužnega predsednika Vladimira Pleničarja za častna člana. Predlog je občni zbor soglasno sprejel. Srebrni znak kot priznanje za zasluge, je predsednik podelil naslednjim članom: Josipu Vončini, Maksimu Gaspariju, Olgi Gasparijevi in Katji Kelcevi. Za svoj jubilej je Klub prejel mnogo čestitk in pozdravov. Občni zbor je imenoval T. T. Dreniga za svojega častnega predsednika.

Drugi sklepi občnega zbora: Klub priredi mednarodno tekmo jamar-

jev; pes, ki naj bo plemenjak, mora biti prej preizkušen v naravnih zasnovah in ocenjen po zunanosti na posebnih prireditvah; posvetiti več skrbi mladim kadrom in čim širšemu sodelovanju z drugimi pasemskimi organizacijami.

Ker je na občnem zboru izvoljeni predsednik kasneje pismeno sporočil svoj odstop, je izredni občni zbor 18. junija 1966 ponovno izbral za predsednika Teodora T. Dreniga, za podpredsednika Tatjano Vončino, za tajnika Jurija Verovška, za blagajnika Josipa Vončino, za strokovnega poročevalca Tatjano Vončino, za gospodarja Katjo Kelcevo.

V ožjem odboru so: Gabrijel Župančič, dipl. vet. Stanko Arko, ing. Artur Šimeček. V nadzornem odboru sta dr. Janko Lavrič in ing. Marjan Cvenkel. Člani izvršnega odbora so: Lipovšek — Maribor, Jože Kristen — Postojna, Adolf Ivanc — Kočevje, Milan Ivezić — Ptuj, Albin Korošec — Koper, Miloš Kelih — Kranj, Ivan Roje — Celje, Jože Vester — Kranj-Tržič, Janez Lavrič — Novo mesto.

T. T. D.

Opozorilo vsem lovcem — kinologom!

Preizkušnja psov vseh pasem po krvnem sledu bo letos 6. novembra v Cerknici pri Rakeku v organizaciji Društva ljubiteljev ptičarjev in Lovske zveze Koper, ki je tudi prevzela pokroviteljstvo nad to tradicionalno prireditvijo. Opozorjamo in vabimo lovce vodnike, ki se nameravajo s svojimi psi udeležiti te preizkušnje, da prično z vajami čimprej. Naj ne bo lovske družine, lovske zveze, ki ne bi imela šolanega psa, zmožnega za delo po krvnem sledu!

Kdor želi tozadevna pojasnila ali navodila, jih dobi pri društvenem tajniku Pavlu Cvenklu, Ljubljana, Miklošičeva c. 24. Zavod za socialno zavarovanje.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani

ODLIKOVANJA

S Srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju so bili na predlog Lovske zveze Krško odlikovani: Franc Preskar, Jože Jurčič, Gregor Bahč, Ivan Sekoranja, Konrad Sajdl, Jože Špiler, Stanko Colarič, Albert Lorber, Jože Cizelj, Martin Vučajnik in Franc Planinc.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE PARITVE

Resasti jazbečarji:

Alka JRJos 259 — Dagobert v. d. Comburg, JRJ-os 288, bil na tekmi, leglo je bilo 27. 8. 1966, vzreditelj Lovska zveza Celje, Čuprij-ska št. 19.

Koker španjeli:

Diana Štajerska JRŠK 325 — Sun-tan of Hilltop JRŠK 574, leglo je bilo 30. 7. 1966, vzreditelj Silvija Slamič, Nova Gorica, Trubarjeva št. 2.

Nemški kdl. ptičarji:

Biba JRPki 3458 — Car JRPki 3944, leglo je bilo 23. 7. 1966, vzreditelj Rudi Mlinarič, Sevnica, Kolodvorska 3.

Ciba JRPki 3870 — As JRPki 2510, bil na tekmi, leglo bo 16. 9. 1966, vzreditelj Avgust Urlep, Ponikva 29, pri Grobelnem.

Rika Veščiška JRPki 2189 — Alf JRPki 2160, bil na tekmi, leglo je bilo 11. 7. 1966, vzreditelj Aleksander Šiftar, Murska Sobota, Štefana Kuzmiča 38.

Ajša JRPki 3455 — Bor JRPki 3454, bil na tekmi, leglo je bilo 2. 7. 1966, vzreditelj Viktor Račičič, Gor. Skopce 50, p. Krška vas.

Lovski terierji:

Ada Šmohorska JRLT 2675 — Lovko Travnogorski JRLT 2359, leglo je bilo 22. 7. 1966, vzreditelj LD Dol pri Hrastniku.

Ajka Poberška JRLT 2618 — Bor JRLT 1694, leglo bo 10. 8. 1966, vzreditelj Pavel Mrak, Gabrk 11, Škofja Loka.

Lonkea Malogorska JRLT 1823, bila na tekmi — Brin JRLT 2579, bil na tekmi, leglo je bilo 4. 5. 1966, vzreditelj Alojz Klarič, Dolga vas 43, p. Kočevje.

Drzna Sladkogorska JRLT 538, bila na tekmi — Hanko v. Oetscherhof JRLT 885, bil na tekmi, leglo je bilo 24. 8. 1966, vzreditelj Matko Goršek, Maribor, Zelena ulica 25.

Dirka Sladkogorska JRLT 1520, bila na tekmi — Ago JRLT 1644, leglo je bilo 6. 7. 1966, vzreditelj Lovska družina Sladki vrh.

Alka JRLT 2514, bila na tekmi — Kip Pobreški, vpis v JR v teku, leglo bo 12. 9. 1966, vzreditelj Jože Petelinc, Dobova pri Brežicah 120. Papsi v. Mitteregg JRLT 2464, bila na tekmi — Hanko v. Oetscherhof JRLT 885, bil na tekmi, leglo je bilo 23. 8. 1966, vzreditelj Matko Goršek, Maribor, Zelena ulica 25. Jagica Travnogorska JRLT 2738 — Taru JRLT 2098, leglo bo 4. 9. 1966, vzreditelj Psarna Ojstriška, LD Tažbor v Sav. dolini.

Cimba JRLT 1055 — Car Podutiški JRLT 1054, bil na tekmi, leglo je bilo 14. 7. 1966, vzreditelj dr. Belizar Keršič, Ljubljana, Levstikova 11.

Rika Trzinska JRLT 2564, bila na tekmi — Alko JRLT — vpis v teku, leglo je bilo 3. 8. 1966, vzreditelj Jakob Hribar, Zg. Tuhinj 50.

Braki jazbečarji:

Bistra JRBj 1611 — Bodo JRBj 1480, bil na tekmi, leglo je bilo 13. 8. 1966, vzreditelj Alojz Centa, Kot 1, p. Vel. Lašče.

Beta JRBj 1048 — Bodo JRBj 1480, bil na tekmi, leglo je bilo 22. 8. 1966, vzreditelj Lovska družina Draga-Trava — Psarna Dragarska.

Ama JRBj 1704 — Heros Vinarski JRBj 1456, leglo je bilo 23. 7. 1966, vzreditelj Gabrijel Strehar, Planina 1, Šmartno na Pohorju.

Drina JRBj 1751 — Diki JRBj 1748, leglo bo 4. 9. 1966, vzreditelj Jelko Žonta, Ajdovščina, Slomškova ul.

Lora JRBj 1461 — Agič JRBj 1677, leglo je bilo 12. 7. 1966, vzreditelj Tone Šumadel, Maribor, Igriška 10.

Kdl. istrski goniči:

Bistra Velikolaška JRGki 4395 — Barčo Dobropoljski JRGki 4405,

leglo je bilo 8. 6. 1966, vzreditelj Milan Očepek, Črni vrh 20, p. Tabor v Sav. dol.

Posavski goniči:

Lasa JRGp 4981 — Azor JRGp 2632, leglo je bilo 16. 6. 1966, vzreditelj Dušan Stjepić, Kočevje, Koldvorska.

Era Podvinska JRGp 4452 — Floki JRGp 3754, leglo je bilo 26. 8. 1966, vzreditelj Lojze Brvar, Podvine 26.

Ada (Desa) JRGp 2633 — Floki JRGp 3754, leglo je bilo 1. 8. 1966, vzreditelj Jože Veteršek, Potoška vas, Zagorje ob Savi.

Fesa JRGp 4607 — Floki JRGp 3754, leglo je bilo 22. 5. 1966, vzreditelj Jože Šimenc, Poljane 17, p. Rečica ob Savinji.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»BOROVSKA« za ptičarje, lastnik Vlado Pfeifer, Murska Sobota, Prežihova št. 2.

»GOMILSKA« za jamarje, lastnik Ivan Pinter, Grajska vas 49, pošta Gomilsko.

KZS

Šaljive

Preobrazba

»Sem slišala, da bodo tvojega izključili od lova«.

»Naj ga! Je krava včeraj pijan prišel domov, je svinja legel na klop, je prašič s klopi padel...«

-elf-

Ko rastejo gobe...

Janez je prišel domov s klobukom postrani...

Žena: »No, si kaj ustrelil?«

Janez: »Nič, eno gobo sem našel.«

Žena: »Kakšno pa.«

Janez: »Toneta.«

-elf-

Skrb za higieno

Poldež se je vračal z lova. S svojim resastim jazbečarjem je vstopil v čakalnico. Vlak je imel zamudo in pes se je venomer smukal okrog potnikov.

Nekdo se oglasi: »Privežite vendar psa; mene že vse srbi!«

Poldež: »Kastor, prostor, takoj sem, gospod ima bolhe!«

-elf-